БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

36-хи жэлээ гарана

Буряад Үнэн

№ 214 (9046)
СЕНТЯБРИИН 11
ПЯТНИЦА
1959 он

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

Сэн 20 мүнгэн.

Эхэ орондоо таряа ехээр тушаахые оролдое

…публикын колхоз, совхозууд …ажахын хүдэлмэриин шиид… шатада—ургаса хуряалга …тэ, хүдөө ажахын продукт… гүрэндэ тушааха сагта …байна. Энэ шухала хүдэлмэ… …мараар дүүргэнэбибди, тэ… …эмнай бүхы жэлэй дүн дул… …а. Бурядай орденто респуб… …хүдөө ажахын хүдэлмэри… …партиингаа Центральна Ко… …эй, Советскэ правительствын …оролдолгодо ажалай ам… …ар харюусаха болоно. Кол… …нууд, совхозой хүдэлмэришэд, …ажахын мэргэжэлтэд энэ жэл …анагүй хүдөө ажахын урга… …уудай баян ургаса ургуулаа. …колхоз, совхозуудай таряа… …hаядаа үзэгдөөгүй ургаса …. Илангаяа Бичурын, Мухар… …эй, Тарбагатайн болон бусад …аймагуудай таряашад эрхим …ар ажаллаа. Иимэ ехэ арга …жотой болохолоороо колхоз, …зуднай мүнөө жэл 5 миллион …гэ бага бэшэ ороохо таряа гэ… али түсэбөөр хараалагдаhан… …5 дахин ехые гүрэндэ тушаа… …шиидээ. Мүн хартаабха, овощь …э тушааха түсэб хоёр дахин …гдэхэ. Эдэ уялгануудые бо… …ань бэелүүлжэ болохо байна. …олон аймагуудnай үлүүлэн… …дүүргэхэ аргатай. Жэшээнь, …шэбэрэй аймагай колхозни… совхозой хүдэлмэришэд нэгэ …он пүүд таряа худалдаха уял… …а. Мүн Бичурын аймагайхид …хэмжээнэй таряа худалдаха …й. Тэрэ тоодо Бичурын сов… …0 мянган пүүд гэхэ гү, али …эр хараалагдаhанhаа 3 дахин …ооhо таряа тушааха юм. Эр… …хоз, Бичурын аймагай Жда… Дзержинскиин нэрэмжэтэ, …а» колхозууд, Мухаршэбэ… …ениинэй нэрэмжэтэ, «Искра» …, Торийн аймагай «Улаан …тай», Заветы Ильича, Курум… …аймагай Карл Марксын нэ… …нэ колхозууд таряа худалда… …түсэбөө 2—3 дахин үлүүлэн …хээр шиидээ. Гүрэндэ ехэ …тушааха уялгатай колхозууд …бүхэндэ бии.

…ндэ болзорhоонь урид ороо… …ха тушааха гол зорилгоёо …хын түлөө хүдөөгэй ажалшад …үүсхэлтэйгээр ажаллана. …ын, Бичурын, Кударын болон …аймагуудай олон колхозууд …э таряа худалдаха түсэбөө …эд, түсэбhөө гадуур тушаа… …анхай. Республикын городуу… …хүдэлмэришэнэй тосхонуудай …эд, промышленна предприя… …ай хүдэлмэришэд ургаса саг …хуряажа абаха, гүрэндэ ехэ …тушааха хэрэгтэ горьтой ту… …жа үзүүлнэ.

…аса хуряалга, таряа тушаал… …олон колхоз, совхозуудай ам… …туйлаhаниинь элитэ. Гэбэ… …нээгээрээ hанаагаа амаржа …огүй. Юундэб гэхэлэ, зарим …зуудта хуряалгын хүдэлмэ… …өө ааляар ябуулагдана, ма… …техникэшье дутамагаар хэ… …лэнэ. Жэшээлжэ харабал, …ын колхозууд сентябриин 5… …ндээгээр 16,7 мянган га таряа …байбал, 3,6 мянга болгоо. …ээ оройдоо 800 га суглуулан …оо. Сэлэнгын, Түнхэнэй ай… …бүхы таряанай 20 процент …анхай. Яруунын, Байкало… …ын, Хэжэнгын аймагуудта …аhан таряанай 13—17 про… …сохигдоод байна. Бүхы рес… …ка дотор харахада хадагда… …таряанай 70 процент баал зан… …байhаар.

…шина, техникэ олон ушарта муугаар хэрэглэгдэнэ. Элдэб шалтагаанаар комбайнууд hаатана. Иимэ байдал саашадаа тэсэжэ болохогүй. Жэшээнь, Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой 7 комбайнер, машинистнууд сентябриин нэгэ декадада дунда зэргээр оройдоол халаанай 4 нормо дүүргэhэн байха юм. Энэ колхозой комбайнер нүхэр Гармаев «С-6» комбайнаар хүдэлмэриин 7 үдэр соо оройдоо 30 гектар хадаа.

Сентябриин хоёрдохи 10 хоногто республикамнай таряа хуряалгаяа дүүргэхэ бүхы арга боломжотой. Тэдэнээ зүбөөр хэрэглэн, машина, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ябуулжа, энэ болзортоо бүхы аймагууд хуряалгаяа дүүргэхэ ёhотой. Түрүү ажахынуудай жэшээгээр шэнэ арга үргэнөөр хэрэглэхэ, час, минута бүхэнние гамнаха шухала.

Хуряалгада түрүү механизаторнуудай дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ аймагуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй шухалын шухала зорилго болоно. Механизатор бүхэн нормоёо миил дүүргээд ябаха бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэхэ ушартай. Иигэбэл тон богони болзорто ургаса хуряалгаяа дүүргэхэ байнабди.

Таряа тушаалга гүрэн түрын удхашанартай хэрэг гэжэ Бурят ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд hайса мэдэдэг. Һайн ургаса ургуулаад байхадаа 1,5—2 дахин ехэ таряа түсэбhөө гадуур тушааха аргатайбди. Гадна бүхы колхозууд hайн шанартай үрэhэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хааха, колхознигуудта элбэгээр хубааха таряа үлээхэ, мүн ниитынгээ малые хүсэд хангаха зэргэтэй. Тиихын зорилгоор ороохо таряа шэрэхэ хүдэлмэри эрхимээр эмхидхэхэ, автопоезднуудые таряа шэрэлгэдэ хэрэглэhэн түрүү областнуудай дүршэл хаа хаанагүй дэлгэрүүлхэ, комбайнhаа гараhан таряа мори унаагаар шэрэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ шухала. Тиигэжэ сентябриин 20 болотор республикамнай гүрэндэ таряа худалдажа дүүргэхэ ёhотой. Энэ талаар машинын жолоошод гол үүргэ дүүргэхэ болоно. Эдэнэйл хүдэлмэри илангаяа нарин нягтаар эмхидхэгдэхэ байна. Автомашинанууд түхэрсэн сүүдхэ соо ажаллаха зэргэтэй. Энээнтэй хамта таряа шэрэлгэдэ ябаhан хүнүүдые түлбэриин талаар урмашуулха шухала.

Зарим газарта колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд таряа тушаалгада анхаралгүйгөөр хандана. Тиигэжэ заримашуул тушаалга зорюута ааляар ябуулха гэжэ оролдоно. Үгышье хадаа шииигтэй, шанаргүй, сэбэрлэгдээгүй таряа тушаахаяа hанана. Доторой хэрэглэмжэдэ ороохо таряа гаргашалжархихашье ушар бии. Иволгын аймагай «Коммунизм», «Улаан Оронго» колхоздо таряа үрихэ ябадал үзэгдөө. Таряа тушааха түсэб дүүргээгүй аад лэ, эдэ колхозой түрүүлэгшэнэр нүхэд В. Б. Тармаев, Д. Ц. Баирбиликтуев гэгшэд хэды мянган центнер таряа колхознигуудтаа хубаажархёо. Таряа худалдалгада нигэжэ хандаха гээшэ тон таарамжагүй, гүрэн түрын эрилтэтэй эбсэшэгүй байна. Иимэ hэдэлгэ гаргадаг хүнүүдтэй эрид шууд тэмсэхэ шухала.

Бүхы полевой хүдэлмэри саг соонь үнгэргэжэ, гүрэндэ ороохо таряа, хартаабха, овощь худалдаха уялгаяа болзорhоонь урид дүүргээд, партиингаа ээлжээтэ Пленумые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

ЦЕМЕНТЫН ЗАВОД БАРИГДАНА

Ульяновска областьдо цементын томо заводой барилга эхилбэ. Пеэшэнгэйнь эрьелдэдэг талань 170 метр ута юм.

ШЭНЭ СТАДИОН НЭЭГДЭБЭ

КУРСК. Городто «Ажалай резерв» гэжэ ехэ шэнэ стадион hаяхан нээгдэбэ. Футболой талмайн урда, хойто талаhаань 16 мянган хүнэй багтаха трибуна түхеэрэгдэнхэй. Стадион барилгада залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

АХАДУҮНЭРЭЙ АМЖАЛТЫН ВЫСТАВКЭ

Таджигай уран зурагай искусствын музейн залнуудаар «Румыниин Арадай Республика социализм байгуулгын замаар ябана» гэhэн фотозурагуудай выставкэ нээгдэбэ.

Выставкын экспонадуудые таджик арадта бэлэг болгон румын-советскэ хани барисаанай бүлгэм эльгээhэн байна.

НООҺО ЕХЭЭР ТУШААНА

АЛМА-АТА. Казахстанай колхоз, совхозуудаар намарай нооhо хайшалалга түлэг дундаа ябажа байна. Нёдондо жэлэйхиhээ энэ жэлдэ хурьгадhаа нооhо ехээр абтана. Нооhо хайшалалга имагтал томодхогдоhон пунктнууд дээрэ электроагрегадуудаар хэгдэнэ. Тиигэжэ ажалай гаргаша нилээд хороогдоо, нооhоной шанаршье дээшэлээ.

Энэ намартаа 12 миллион толгой хонид хайшалагдаха юм. Тиихэдэ үнгэрhэн хабар республикын колхоз, совхозуудта 22 миллион хонин хайшалагдаhан байгаа. Байгша ондо нёдондонойхиhоо хамта дээрээ 9 мянган тонно ехэ нооhон гүрэндэ худалдагдахань. Иимэ ехэ нооhон урдань Казахстанда үшөө абтаагүй байна.

КОНСЕРВЫН ЗАВОДОЙ ПРОЕКТ

«Молдгипропищепром» гэжэ Молдавиин институт овощь, үрэ жэмэс болбосоруулха колхозой консервын заводой типовой проект зохёобо. Иимэ завод жэлдээ миллион банк үрэ жэмэсэй, виноградай, томадай сок, пюрэ; компот; 600 тонно дабhалагдаhан овощь, хатааhан үрэ жэмэс гаргаха байна.

ТЭЖЭЭЛЭЙ БИОМИЦИНЭЙ ЗАВОД

МИНСК. Городой хажууда тэжээлэй биомицин бүтээдэг завод ашаглалгада үгтэбэ. Белоруссиин колхоз, совхозууд өөhэдөөн комбинированнэ тэжээл үйлэдбэрилдэг болоо байна. Энээнэй тула часай туршада 700 килограмм комбинированнэ тэжээл гаргадаг 100 хэhэг багахан түхеэрэлгэнүүл асарагдажа тодхогдохонь. Тэрэшэлэн комбинированнэ тэжээл бэлдэхэ колхоз хоорондын предприятинууд байгуулагдана.

АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺАДА

Орджоникидзевскэ станицада эмнэлгын городок барилгада 4 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Иимэ городогууд хойто Кавказай бусад станицануудаар баригдана. Долоон жэлэй туршада Чечено Ингушида элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай барилгада 72 миллион түхэриг мүнгэн hомологдонхой.

9 ҺАРЫН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

КАРАГАНДА. «1-я вертикальная» гэжэ шахтын горнягууд нүүрhэ малтаха 9 hарынгаа түсэб болзорhоонь урид дүүргэбэ. Түсэбhөө гадуур Уралай металлургнуудта 63 эшелон коксодо хэрэглэгдэхэ hайн шанартай нүүрhэн эльгээгдээ. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал энэ шахта дээрэ мүнөө сүүдхэдээ 800 тонно ехэ нүүрhэн малтагдана.

(ТАСС).

…ООН-эй Генеральна Ассамблейн 14-дэхи сессидэ хабаадаха СССР-эй делегаци

…тябриин 15-да Нью-Йоркдо …хээсэ байhан Нэгэдэмэл На… …дай Организациин Генераль… …ссамблейн 14-дэхи сессидэ ха… …ха делегацине ССР Союзай …стрнүүдэй Совет иимэ хүнүүд… …бүридүүлэн томилбо: СССР-эй …адын хэрэгүүдэй министр А. А. …ыко (делегацине толгойлог… СССР-эй Гадаадын хэрэгүү… …министрын нэгэдэхи орлогшо …. Кузнецов (делегацине толгойлогшын орлогшо), ООН-эй дэргэдэхи СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэгшэ А. А. Соболев, РСФСР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Д. Яковлев, Армянска ССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Б. Г. Мартиросян.

Г. П. Аркадьев, З. В. Миронова, П. Д. Морозов, И. И. Тугаринов, Н. И. Моляков делегациин гэшүүдэй орлогшонороор томилогдоо.

…Казагай ССР-эй Джамбулай область гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэбэ

…КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа …мые нэрэтэй түрэтэйгөөр уг… …түлөө социалистическэ мүры… …үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Джам… …областиин хүдөө ажахын …хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө (кукурузагүйгөөр) сентябриин 3-да дүүргээ. 13,3 миллион пүүд таряа гүрэндэ худалдажа, өөhэдыгөө үрэhөөр гүйсэд хангаба.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ

ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ТУШААХА, ХУДАЛДАХА ТҮСЭБӨӨ 1,5-2 ДАХИН ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭЕ!

Эдэ ажахынууд гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргээ

КЯХТА

Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь А. Я. Цикало, парторганизациинь секретарь Д. Ц. Цыденжапов) 3500 центнер таряа тушаажа, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргэбэ. Мүнөө түсэбhөө гадуур таряан гүрэндэ худалдагдажа захаланхай.

ИВОЛГА

Үсэгэлдэр Иволгын совхоз гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргэбэ. Совхоз гүрэндэ хамта 6 мянган центнер таряа тушааха түсэбтэй байбал, 6170 центнер эрхим шанартай ороохо бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Эндэ таряа тушаалга үргэлжэлhөөр.

МҮРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМЛЭГШЭД

Яруунын колхозууд гүрэндөө таряа тушаажа эхилhээр хэды хонобо. «Рассвет», «Дружба» колхозууд 300—250 центнер эрхим шанартай таряа тушаанхай. Эндэ ажалай түрүүшүүл олон. Шофер Иван Курбетьев үдэрэй хэлэн даабари дүүргэжэ мүрысөөндэ түрүүлэнхэй.

С. Доржиев.

ФОТОРЕПОРТАЖ

Аймагтаа шалгарна

Шэнэ ургаса хуряаха хүдэлмэри үдэр, часай үнгэрхэ бүри Сэлэнгын совхоздо үргэдэнэ.

Эндэ хоёр мянга шахуу га ороохото ургамалнууд хадагдаад, 400-гаад гектарынь суглуулан сохигдоод байна. Комбайнай 20 агрегат хуряалгада ябана.

Галдан Ринчинович Цырендоржиев подборщигойнгоо хүдэлэсые анхаралтайгаар харана.

Һайнаар хатаагдаhан, сэбэрлэгдэhэн хоёр мянган центнер таряан гүрэндэ тушаагданхай.

— Долоон жэлэй түсэб бэелүүлхэ түрүүшын жэлдэ угаа баян ургаса ургуулаабди. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, таряа хуряалга тон богони болзорто дүүргэхээр шиидэнхэйбди. Механизатор, хүдэлмэришэднай партиингаа Пленумые ажалай амжалтаар угтахань,— гэжэ совхозой директор Эмир-Вели Ибрашеевич Ибрагимов хөөрэнэ.

Тэндэхи механизаторнуудай ажал хүдэлмэритэй танилсахаяа таряалан дээгүүрнь ябажа харабабди.

Совхозой түбтэ дүтэхэнэ нэгэдэхи, дүрбэдэхи фермын таряалан нэмжынхэй. Ойр зуура ябаад, добо дээрэ гарахада захагүй үргэн таряалан нэмжынэ. Тэндэ хүсэтэ комбайнууд тамарна.

— Тэрээ тэндэ Михаил Ковалевский таряа суглуулжа ябана. Зургаа долоон үдэрэй туршада зуу холо гаран гектар болгоо. Халаандаа гурбан нормо дүүргэнэ,— гээд парткомой секретарь нүхэр Николаев хөөрэнэ.

«Заабариин ёhоор сэбэрлээд, тоhодоод байхада машина эбдэрдэггүй. Ехэшье ажал тэрээгээр хэжэ болохо» гэжэ нүхэр Ковалевскиин ходо хэлэдэгые зэргэлжэ хүдэлдэг комбайнернууд Иван Запарин, Борис Цыренов хоёр hайса ойлгонхой. Комбайнер Б. Цыренов, тракторист К. Тютрин гэгшэд эдэбхитэй, бүтээсэтэйгээр ажаллажа, долоон үдэр соо 210 гектар хадаа.

Эндэ, дүрбэдэхи фермэдэ, хуряалга илангаяа эмхитэйгээр ябуулагдана. Таряанай тоогто хүдэлэгшэд, механизатор, машина жолоодогшод булта хэзээ хэзээнэйхиhээ оролдосотой, бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ.

— Түрэл партиингаа ээлжээтэ Пленумые эрхим бэлэгээр угтахаяа хүдэлмэришэднай иимэ мүрысөө үүсхэжэ байна. Нормоёо дүүргэдэггүй хүн манайда байхагүй. Мүнөө үдэр таряагаа хадажа дүүргэбэбди. 300 га суглуулагдаа, 1000-гаад центнер таряа тушаагаабди,—гэжэ фермые эрхилэгшэ нүхэр Андреев зугаална.

Нэгэдэхи фермынхидшье хүршэнэрhөө балай үлэнэгүй. Хори гаран жэлдэ хүдэлжэ байhан механизатор Галдан Ринчинович Цырендоржиев эндэ суурхана. Таряанай залаагай дээшээ хаража унахаар баал хэхэ шэнэ арга нүхэр Цырендоржиев түрүүлэн хэрэглээ.

— Главна инженер нүхэр Медведевэй дурадхалаар Цырен-Доржо Данзановтай лафеткээ түсгаар таарууйлжа табяа hэмди. Мүнөө транспортёрhоо унаhан таряанай залаа дээшээ хаража бууна. Энэ ушарта таряан түргэн хатана, гээлтэдэшье орохогүй байна.— гэжэ Галдан Ринчинович хэлэнэ. Энэ механизатор иимэ түрүү аргаар 140 гектар хадаба. Тиихэдээ үдэртэ хоёр нормо дүүргэнэ.

Энэл даа, баян ургасын баал.

—Хоёрхон үдэр соо таряамнай хүсэд хаташоол,—гэжэ совхозой парткомой секретарь В. Н. Николаев (баруун гарhаа) 1-дэхи фермые эрхилэгшэ М. Я. Кулаковто хэлэнэ.

Һүбэлгэн бэрхэ механизатор Галдан үшөө нэгэ шэнэ арга хэрэглэдэг болоо. Хадагдаhан таряа суглуулхадаа бүтүүлдиhэн трос шагталжа, ехээр суглараhан hолоомо полиин захада шэрэжэ гаргана. Энээнние хэрэглэхэдэ тон бэлэн.

Совхозой суута механизатор Михаил Иванович Ковалевский.

Һүүлдэ hолоомо суглуулха гэжэ ябалтагүй, сэхэ намарай пар хахалхада болохо юм.

Иимэ түрүү арга совхоздо абаhаар hайшаагдаагүй. Үлүү hайн байhандань этигэдэггүй заримашуулшье байhан юм. Тэд hайн hайнаараа тодоржо гараа. Бүхы лафетнэ жатка, камбайнова агрегадууд эдэ арга амжалтатайгаар хэрэглэнэ.

Навесной жаткын машинист Геннадий Еранский (дүрбэдэхи фермэ) хоёр баал болгожо хаяха түхеэрэлгэ өөрөө хээд ябана.

Пленумэй угтамжада дэлгэрhэн мүрысөөн Ехэ-Цагаан, Цайдам нютагуудаар эбхэрнэ. Жэшээлбэл, гурбадахи фермын комбайнер Лубсан-Данзан Жалсанов тракторист Бимба Жамбалов хоёр «С-6» комбайнда ажаллахадаа халаанда гурба, дээшэшье нормо дүүргэдэг заншалтай. Лафетнэ жаткын машинист, комсомол Александр Петров, тракторист Александр Денисенко хоёр (хоёрдохи фермэ) зуун табяад гектар богони болзорто хадаба.

Ажалай баатаршалга харуулhан жэшээ тоолохо болоо hаа олон. Таряа хуряалгаяа совхозойхид дүүргэхэ болоод, тэжээл ехээр бэлдэжэ, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые ажалай дэбжэлтээр угтахаяа байнхай.

Э. Бусрачный.

Эрхим ажалай түлөө—элбэг түлөөhэ үгэе

Таряа амяарлан хуряажа байhан комбайнернуудай, трактористнуудай, штурвальщигуудай, мүн hолоомо бухаллагшадай ажалайнь түлөөhэ үгэхэ тушаа республикын Хүдөө ажахын министерствын дурадхалнууд.

Республикын Хүдөө ажахын министерство колхоз, совхозуудта иигэжэ дурадхана:

1959 ондо ороохото ургамалнуудые амяарлан хуряажа байhан жаткануудай машинистнуудта, тэдэнтэй хүдэлжэ байhан трактористнуудтай адли, үдэр соо хэhэн ажалайнь түлөө, бодото байдалыень харалсан, 4—7 ажалта үдэр, нэмэлтэ түлөөhэтэй үгэхэ гэжэ тогтоохо;

жаткануудта хүдэлдэг машинистнууд, трактористнуудта үдэрэйнгөө нормо дүүргээ hаань, хадагдаhан гектар бүридэ 0,5 килограмм; нормоhоо гадуур хадагдаhан гектар бүридэ 1 килограмм таряагаар сэхэ үгэхэ. Үдэрэйнгөө нормые дүүргээгүй hаань, нэмэлтэ түлбэри таряагаар үгэхэгүй;

подборщигтой комбайнда хүдэлдэг комбайнернуудай ажалайнь түлөөhые сэхэ хададаг комбайнернуудта үгтэдэг түлөөhэнтэй адляар үгэхэ. Подборщигтой комбайнаар хуряагдаhан талмайе комбайнерай ажалайнь сезоной нормодо тоолохо;

амяарлан хуряалга хэhэн жаткада 400 гектар, баалнуудые суглуулhан нэгэ комбайнда—300 гектар сезоной нормо тогтоохо. Нэгэ жаткада—20 гектар, суглуулан сохидог комбайнда—15 гектар үдэрэй нормо тогтоохо;

Хоёр машинисттай хоёр жатка шэрэдэг тракторай трактористда—50 процентээр, нэгэ машинисттай хоёр жатка шэрэдэг hаань,—75 процентээр гол түлбэриинь дээшэлүүлхэ. Баалнуудые суглуулан сохижо байhан комбайнда хүдэлдэг комбайнёрай туhалагшада сэхэ хададаг комбайнерай туhалагшада үгтэдэг ажалай түлөөhэ үгэхэ.

Амяарлан хуряагдаhан гектар бүридэ мүнгэн нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гэбэл:

хэрбээ сезоной нормые хүдэлмэриин 20 үдэрhөө дээшэ бэшэ саг соо дүүргээ hаань—2 түхэриг;

хэрбээ сезоной нормын хүдэлмэриин 20 үдэрhөө дээшэ саг соо дүүргэгдээ hаань —1 түхэриг.

Баалнуудые суглуулжа, сохигдоhон таряанай түлөө мүнгэн нэмэлтэ түлбэри түлэхэ гэбэл:

2000-hаа 3000 центнер хүрэтэр таряанай сохигдоо хада центнер бүхэндэнь 10 мүнгэ;

3000 центнерhээ дээшэ сохигдоо hаань, центнер бүхэндэнь 15 мүнгэ.

Эрхимээр хүдэлжэ байhан комбайнер, лафетнэ жаткын машинистнуудые урмашуулхын тула иимэ шан тогтоохые колхоз, совхозуудта дурадхаха:

хүдэлмэриин 10 үдэрэй туршада 450 гектарhаа бага бэшэ таряа хадаhан лафетнэ жаткын агрегадта, мүн энэ үе соо 350 гектарай баал суглуулhан комбайнерта нэгэдэхи шан—500 түхэриг;

10 үдэрэй турша соо 400 гектар хадаhан лафетнэ жаткын агрегадта, мүн 300 гектарай баал суглуулhан комбайнерта хоёрдохи шан — 300 түхэриг;

10 үдэрэй туршала 350 гектар таряа хадаhан лафетнэ жаткын агрегадта, 250 гектар баал суглуулhан комбайнерта гурбалахи шан—200 түхэриг үгэхэ.

Хэбтэшэhэн таряа хуряадаг комбайн шэрэдэг тракторнуудай, мүн самоходно комбайнуудай түлишынь нормые—40 процент, хуряалгын юрэнхы машинануудые шэрэдэг тракторнуудта—25 процент, шагталдаг комбайнуудай моторто—20 процент хүрэтэр нэмэхэ;

гектар бүриhөө 18—25 центнер таряанай хуряагдажа байhан участогта хүдэлдэг трактор, комбайнуудай түлишынь нормые—30 процент, 26—30 центнер ороохоной хуряагдадаг hаань—40 процент, 31—35 центнер хуряагдадаг hаань—60 процент, 35 центнерhээ дээшэ хуряагдадаг hаань—80 процент хүрэтэр дээшэлүүлхэ.

Иимэ ушарhаа ажалай түлөөhые ехэ болгохо гү, али нормыень бага болгохо;

Самоходно комбайнаар таряанай …аха хадаhан, мүр гаргаhан комбайнернуудта—30—40 процентээр;

хэбтэшэhэн таряа хуряадаг комбайнер, штурвальщик, тракторист, машинистнуудта (колхозой правлениин шиидхэбэрсээр), 20-hоо 40 процент хүрэтэр хубилгаха.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые угтуулан

Малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдэхэ

ГЭЖЭ „ЭРДЭМ" СОВХОЗОЙХИД МЭДҮҮЛНЭ

☆ ☆

900 центнер үбһэ бэлдээбди

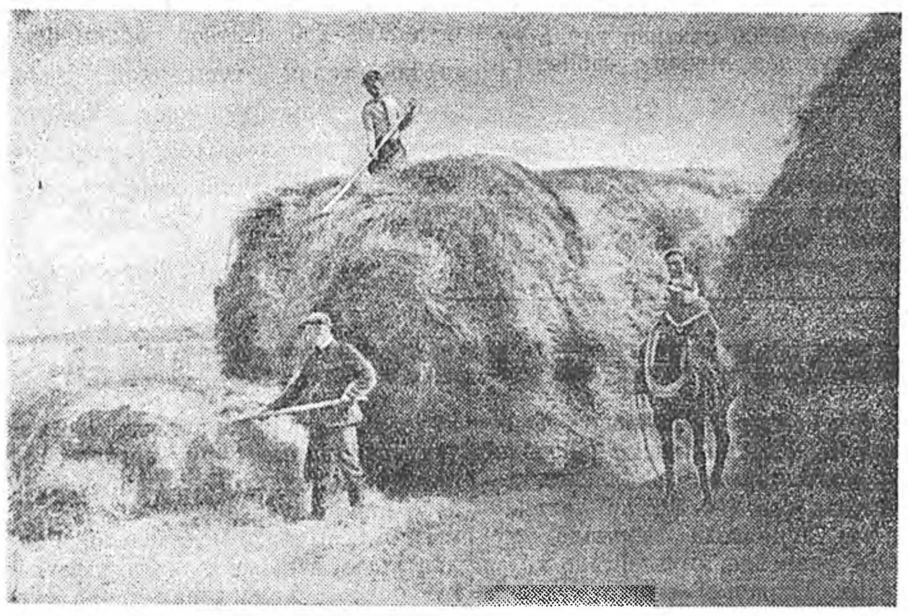

Нёдондо манай отарада 506 центнер үбһэн бэлдэгдэһэн юм. Тэрээнһээ гадна 100 гаран центнер зелёнко, нилээдгүй ехэ һолоомо хонидтоо бэлэдхэжэ абаа һэмди.

Мүнөө жэл совхознай Бэрээнэй адагта 114 гектар сабшалан даалгажа үгөө. Урдандаа эндэһээ гектарай 4—5 центнер үбһэн хуряагдадаг байгаа. Харин мүнөө жэлдэ бүхы сабшаламнай һайнаар уһалагдаад, үбһэн элбэгээр абтаба.

Манай отарынхид июлиин 10-һаа үбһэеэ сабшажа эхилээ һэн. Мүнөө зун хура бороо ходо оробошье, бүхы арга боломжоёо һайса хэрэглэн, үбһэеэ гутаангүй хуряажа байнабди. Хонидто эдюулхэ 600 центнер үбһэ сабшажа абахаар энэ жэл түсэблэгдэнхэй. Мүнөө 900 гаран центнер үбһэ абаад байнабди.

Хонидто үбһэнһөө гадна, 20-оод гектарай зелёнко сабшажа абахабди. Гектарай 50 центнер хуряабал, хамта 1000 центнер зелёнко абтахаар хараалагдана. Тиигэжэ ерэхэ үбэл үбһэ тэжээлээр дутангүй, хонидоо тобир тарганаар ондо оруулхабди.

Хонишодой хүдэлмэридэ совхозой партийна комитет ехэ туһа хүргэдэг. Би өөрөө партиин гэшүүн хүмби. Эндэхи партийна эхин организацимнай намда даалгабари үгэжэ байдаг. Би үбһэшэдэй дунда хөөрэлдөө эмхидхэжэ, ажалайнгаа дүн соносхожо байдагби.

Отарамнай энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ уялгатай. Бэрээнэй адагтахи бэлшээридэ хонидоо октябрь һара болотор адуулаад, үбэлэйнгөө байрада нүүхэбди. Зунай, намарай сагта хонидоо һайнаар бэлшээн таргалуулхын, тиихэтэеэ хамта, үбһэ тэжээл шадаал һаа ехээр абахын хойноһоо отарын хонишод тэмсэжэ байна. Үбэлжэлгын үедэ бардам хүрөөд үшөө үлэхээр үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, партиингаа Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые угтаха зорилготойбди.

Ш. Цыбиков,
совхозой ахалагша хонишон, коммунист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунист хонишон Шоён Цыбиковэй отарынхид үбһэ һурилжэ байна.

Шэнэ, түрүү арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ

Манай 3-дахи отделениин коммунистнууд шэнэ һубаг малтажа, сабшалангайнгаа газар ехээр уһалха, гарза багатайгаар тэгшэ газарта силос ехээр дараха гэхэ мэтэ шухала асуудалнуудые хабарай эхеэр партийна суглаан дээрээ зүбшэн хэлсэжэ, тусхай тогтоол гаргаһан байгаа. Энээнээ дүүргэлтэ болгон, энэ хабартаа 4 километр шэнэ магистральна һубаг, 30 километр һалаа һубаг малтажа, уһалагдадаг сабшалангайнгаа талмайе 150 гектарһаа 920 гектар хүрэтэр үргэдхөө һэмди.

Мүн 300 гектар сабшалан дээрэ 2000 тонно наг шэбхэ гаргажа тараагдаа.

Энээнэйнгээ ашаар урдахи жэлнүүдэйхиһээ һураггүй ехэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ абаабди.

Манай отделениинхид 15 мянган центнер шахуу үбһэ хуряагаад байна. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 1,5 дахин ехэ болоно.

Энэ жэлдэ түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ, гарза багатайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр тэгшэ газар дээрэ силос дарадаг болонхойбди. Мүнөө 3000 тонно силос дарагдаа.

Зундаа бороо хуратай байжа, үбһэ хуряалгада ехэ һаад татаа. Тиибэшье һаань манай хүдэлмэришэд оролдолго гарган ажаллажа, үбһэ, таряа хуряалгаяа жэгдэ һайнаар, түргэнөөр,—зэргэ ябуулжа байнхай. Таряа хуряалгын хажуугаар тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриие һулаарууланғүй, үшөө ехэ үбһэ, зелёнко, һолоомо хуряажа, силос даража абахаар шиидэнхэйбди. Мүнөө зелёнко хуряагдажа захалаа.

Партийна организацимнай тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үрэ ехэтэйгээр ябуулха оролдолго гаргана. Коммунистнууд Дамба Раднаев, Лыгден Санжирагчеев, Дугаржап Бадмацыренов, Даши Санжиев дааһан звенонуудайнгаа зоной дунда ходо хөөрэлдөө эмхидхэжэ, социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргажа байдаг.

Д. Цыренов, совхозой 3-дахи отделениин партийна эхин организациин секретарь.

Коммунистнууд—ударидахы хүсэн

Урдахи жэлнүүдтэ манай совхозой адууһа мал үбһэ тэжээлээр дуталдажа ондо ородог байгаа. Тэрээнһээ боложо малай ашаг шэмэ мүртэйгөөр дээшэлдэггүй, тоо толгойнь олошордоггүй байһан юм. Энэ дутагдалаа усадхахын тула партийна комитет, коммунистнууд ехэхэн оролдолго, үүсхэл гаргана.

Үбһэ хуряалгын эхилхэһээ бүри урид совхозоймнай отделени бүхэндэ партийна суглаан боложо, хүдэлмэриингөө хүсые зүбөөр хубаарилан табиха, малшадые үбһэ хуряалгада олоорнь хабаадуулха тухай асуудал тэндэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Үбһэ хуряалга, силос даралгада бүхы ажалшадаа хабаадуулха зорилгоор отделенинүүдэй партийна организацинууд ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, саашадаа совхозойнгоо ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ, элбэг тэжээлэй ямар шиидхэхы удхашанартай байһан тухай зондоо хөөрэжэ үгэһэн байна. Тиигэһэнэй ашаар энэ жэлдэ тэжээл бэлэдхэлдэ урда урдынхиһаа һураггүй олон хүн хабаадалсана.

Партийна комитет нэн түрүүн коммунистнуудаа үбһэ хуряалгын харюусалгатай газарнуудта хубаарилан табиһан байха юм. Совхозой 130 гаран коммунистнуудай хахадынь звенонуудые даагшад, сенокосилкын машинистнууд, сомоошод боложо хүдэлхөөр гараһан байгаа. Хэдэн коммунист—хонишод бүхы отарынхидтаяа хамта өөһэдынгөө гол хүдэлмэриин хажуугаар тус бүридөө тусхай звенонууд боложо, тодорхой уялгануудые абаад, эршэмтэйгээр үбһэеэ хуряажа байба, байнашье.

Хонишодһоо үхэршэдшье мүн лэ гээгдэнэгүй. Коммунистнууд Доржо Будаев, Дамба Раднаев, Дондок Бимбаев гэгшэд бодо мал даагаад ажалладаг хүнүүдые эмхидхэжэ, звенонууд болгоод, тэдэниие һайнаар ударидан хүдэлөө. Тэдэнэр 1500—2000 центнер үбһэ тус бүридөө хуряажа абанхай.

Энэ жэлдэ тэгшэ газар дээрэ силос даража, урда жэлэйхиһээ хүсэ, бага зөөри гарган, 17000 тонно шахуу шэмэтэ тэжээл бэлдээд байнабди. Отделенинүүдэй партийна эхин организацинууд үбһэ хуряалгын үедэ ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, зоной эдэбхи зориг үргэжэ, бодото ажалда зоригжуулна. Тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда эмхидхэгдэһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүн саг болзортонь согсолон гаргажа, түрүү һуури эзэлһэн звенодо дамжуулгын улаан тугханиие барюулдаг, Хүндэлэлэй самбарта бэшэжэ, тэдэниие ехээр урмашуулдаг юм. Мүн социалистическэ мүрысөөнэй дүн харуулһан тусхай бюллетень 10 хоног бүри гаргагдажа, үбһэ хуряалгын бригада, звено бүхэндэ тараагдана.

Совхоздомнай агитаторнуудай һургуули эмхидхэгдээд, хүдэлмэрээ эхилэнхэй. Тэндэ 25 агитатор һурана. Үбһэ хуряагшадта 5 кинотүхеэрэлгэ саг сагтаа кино харуулжа байгаа.

Үбһэ хуряалга, силос даралгын хүдэлмэридэ комсомолшууд, залуушуул ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Үбһэ хуряалга дээрэ комсомол залуушуулай тусхай хоёр звено муу бэшээр ажаллаа.

Үбһэ хуряалгаяа хахадлажа байхадамнай тарягаа хадажа захалхаар боложо, зарим хүнүүдые тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудһаа абаад, ургаса хуряалгада табиха ушартай болообди. Тиигэжэ хоёр ехэ хүдэлмэри зэргэшэбэшье, тэжээл бэлэдхэлгэдэ ехэ һаад болоогүй. Мүнөө ниитын малда үбһэ болон янза бүриин бусад тэжээл бэлдэгдэжэл байна. Үбһэ хуряалга үшөө саашадаа үргэлжэлхэ. Һаяын үдэрнүүдтэ зеленкоёо хуряажа захалбабди.

Б. Базаргармаев,
парткомой секретарь.

Ойлгууламжын хүдэлмэриин ашаар

Үбһэндэ орожо байха үедэ агитаторнуудай семинар болоһон юм. Партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, зоной дунда ямар хүдэлмэри ябуулха тухайдаа тиихэдэ тодорхойгоор хэлсээ һэмди. Агитатор бүхэн тусхай даабари абаа һэн.

Партийна организациингаа даалгабаряар би силос дараха газарта ажаллахатаяа хамта, тэндээ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байгааб. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, һаадгүйгөөр ябуулха хэрэгтэмнай политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ехэ туһа хүргэнэ.

Ажалшадай дунда хөөрэлдөөн, элидхэл ходо хэгдэжэ байдаг. Тэдэнэй зариман тухай хэлэбэл: «Адууһа малдаа 1,5—2 жэлдэ хүрэхөөр тэжээл бэлдэжэ абахабди» гэһэн хөөрэлдөө хэхэдээ, кударынхидай абаһан уялганууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгөө һэм. Тэдэнэй үүсхэлые хүдэлмэришэднай ехэтэ һайшаан дэмжээ. Хөөрэлдөө хэхэдээ ажалшадай урда тодорхой зорилго табидагбди. Мүнөө манай совхозойхид жэл хахад соо хүрэхөөр үбһэ тэжээл байгша ондо бэлэдхэжэ абахын тулада ехэ оролдолго гаргажа байна.

Мүнөө манай бригада бүхы дээрээ 3000-гаад тонно силос даража абанхай. Энэмнай нёдондо жэлэйхиһээ хэдэ дахин ехэ болоно.

Б. Тагаров, агитатор.

КУДАРЫНХИДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

Сэлгеэ Түгэнын хоймор талаар «Эрдэм» совхозой гүүртэнүүд, отаранууд жэрыдэг. Эндэхи малшад долоон жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ, малһаа 2—3 дахин ехэ ашаг шэмэ абадаг болохо зорилго табинхай.

Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь малшадта совхозой ажалшад, коммунистнууд бүхы аргаараа туһална.

—Манай совхозой хүдэлмэришэд мал ажалай талаар горьтойхон түсэб табяа. Кударынхидай жэшээгээр байгша ондо адууһа малдаа жэл хахад хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэхын түлөө бүхы шадалаараа тэмсэжэ байнабди,—гэжэ үбһэ хуряалгын бригада бүхэндэ хүдэлдэг хүнүүд мэдүүлнэ.

Энээнэй тулада эгээн түрүүн хоёр гол шухала асуудал шиидхэхэ гэжэ совхозой коммунистнууд хэлсэһэн байна. Нэгэдэхеэр, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрээ оньһожоруулжа, тэгшэ газар дээрэ машина техникын хүсөөр силос дарадаг болохо; хоёрдохёор, үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ совхозой бүхы ажалшадые, илангаяа малшадые олоор хабаадуулха хэрэгтэй байба.

Энэ шиидхэбэриингээ ёһоор, совхозой партком мүнөө жэлдэ шэмэтэ тэжээл урда урдынхиһаа хэдэ дахин ехээр, гол түлэб тэгшэ газар дээрэ силослэжэ абахын түлөө тэмсээ. Тиихэдэ үсөөхэн хүн хэрэглэгдэнэ. Силос даралгын бүхы ажал машина, техникын хүсөөр, түргэнөөр бүтээгдэдэг болоо. Отделенинүүдэй партийна организацинууд силос дараха звенонуудые даагшад болгожо шадамар бэрхэ коммунистнуудаа томилоод, тэдэнэйнгээ ажал хүдэлмэриие ходо хинан шалгажа, дутуу дундануудыень усадхалсадаг байна. Эдэ бүгэдын ашаар 11600 тонның орондо 17 мянган тонно шахуу гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 12 тонно силос дарагдаба.

Совхозой партийна комитет болон дирекци үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ ажалшадые, илангаяа малшадые олоор хабаадуулжа, урдынхиһаа һураггүй ехэ үбһэ абаха зорилгоёо муу бэшээр дүүргэжэ байна.

Отделенинүүдэй партийна организацинууд үбһэндэ орохын урда тээ хамтын суглаа татажа, тэжээл бэлэдхэлэй үедэ хүн бүхэнэй дүүргэхэ уялга тухай тодорхойгоор зүбшэн хэлсэһэн юм. Мүнөө жэл тэжээл бэлэдхэлгэдэ 600 гаран хүн хабаадуулагдаа. Совхозой малшад энэ жэл үбһэ хуряалгада ехэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Эхэ хонидой 25 отарын хонишод тус бүридөө звено боложо, тусхай уялгануудые абаад, хонидтоо үбһэ тэжээл бэлэдхэхэеэ гараһан байна. Тиигэжэ отара бүридөө 300—900 центнер үбһэ сабшажа абаа. Өөһэдынгөө гол хүдэлмэриин хажуугаар мүнөө хүрэтэр үбһэ хуряалгаяа үргэлжэлһөөр.

Тэрэшэлэн эбэртэ мал харагшад (жэшээлхэдэ, Доржо Будаевай, Дамба Раднаевай звенонууд) 1500—2000 центнер үбһэ хуряагаад байна. Совхозой түрүү хонишон, коммунист Гарма Машуев үнгэрэгшэ жэлдэ даадаг хонидойнгоо 100 толгой бүриһөө 170 хурьга абажа, республика дотороо суурхаа һэн. Мүнөө нүхэр Машуев отарынгаа хонидто 500 гаран центнер үбһэ хуряажа абахын хажуугаар, өөһэдынгөө ургуулһан кукурузаар хонидтоо бардам хүрэхэ силос дараа.

«Эрдэм» совхоздо таряа хуряалга мүнөө түлэг ябажа байна. Совхозой үргэн ехэ поли дээрэ 28 комбайн ажаллажа байнхай. 3000 гаран гектар тарян хадагдаа. Совхозой хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ гүрэндөө 25000 центнер таряа ойрын сагта тушааха уялга абаад, эршэмтэйгээр ажаллажа байнад.

Таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгын түлэг дундаа ябажа байхадашье, совхозой хэдэн звено тэжээл бэлэдхэлгэеэ үргэлжэлһөөр. Зарим звенонууд зелёнкоёо хуряажа захалба. Совхозой коммунистнууд партиингаа Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые эрхим бэлэгтэйгээр угтахые оролдожо байнад.

Ц. Улымжиев, Т. Гармаев.

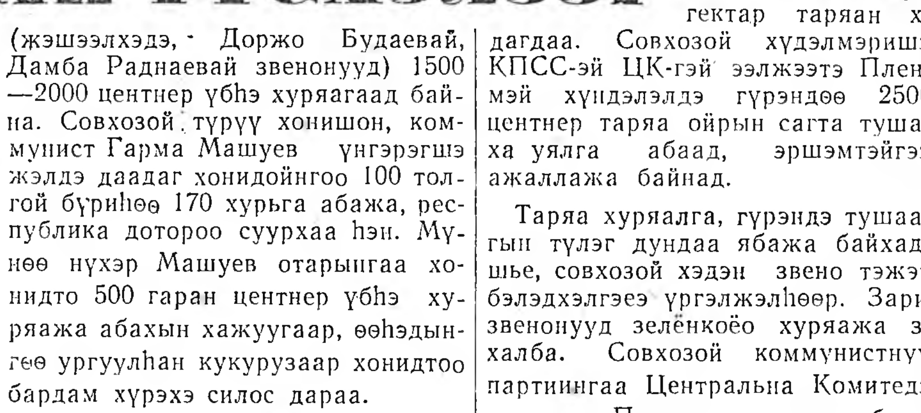

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй материалаар нүхэр Б. Базаргармаев үбһэшэдэйнгөө дунда хөөрэлдөө хэжэ байна.

Т. Гармаевай фото.

ТАСС-эй МЭДЭЭСЭЛ

Гималай шадар Хитад Инди хоёрой хилэ дээрэ һаяхан болоһон тааруугүй ушар тушаа баруун оронуудай политическэ хэрэг эрхилдэг зарим хүнүүд, мүн хэблэл һүүлэй үедэ шууяатай кампани эмхидхэһэн байна. Азиин хоёр томо гүрэнүүдэй—Хитадай Арадай Республикын болон Индиин Республикын харилсаа муудхааха зорилгоор энэ кампаниин хэгдэһэниинь элитэ. Эдэ хоёр гүрэнэй хани барисаан Азида, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха, уласхоорондын харилсаа байгуулха хэрэгтэ угаа ехэ удхатай бшуу. Тус кампаниие үүдхэгшэд социальна ондо ондоо системэтэй гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха үзэл бодолые гутаахые, национальна бэеэ даанхай байдалаа батадхахын түлөө Азиин арадуудай һанал нэгэдэлгэдэ һаад ушаруулхые эрмэлзэнэ.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулаарулгада һаад ушаруулхые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев Америкын Холбоото Штадуудай Президент Д. Эйзенхауэр хоёрой айлшалалсахын урдуур оршон байдалые орёо бэрхэ болгохые оролдодог баруун оронуудтахи, илангаяа Америкын Холбоото Штадуудтахи зарим хүнүүдэй дурсагдаһан тааруугүй ушар тухай шууяа гаргалсадаг болоһондо анхарал хандуулхаар байна. Эдэ хүнүүд иимэ арганууды хэрэглэн, «хүйтэн дай» болюулгатай холбоотой асуудалнуудаар социалистическэ оронуудтай үгэеэ ойлголсохо гэһэн эрмэлзэлгын баруун оронуудта улам ехэ боложо байһые һаатуулха гэжэ оролдоно.

Хитад Инди хоёрой хилэ дээрэ болоһон таарууүй ушарай тохёолдоһон гэмшэхээр байна. Советскэ Холбоон Хитадай Арадай Республикатай мүн Индиин Республикатай ёһоной харилсаатай юм. Хитадай болон совет арадууд социалистическэ интернационализмын агууехэ ёһонуудта үндэһэлдэг, аха дүүнэй бата бэхи хани барисаатай. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха үзэл бодолдо зохилдуулан СССР Инди хоёрой хоорондохи ёһоной харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжэжэ байдаг.

Хитад Инди хоёрой хилэ дээрэ тохёолдоһон таарууүй ушарые «хүйтэн дай» улам ехээр һүжэглүүлхын, арадуудай хоорондын хани барисаа һулаарулхын тулада хэрэглэхэ гэһэн һэдэлгэнүүд эридэ ехэ гаар буруушаагдахаар байна.

Уласхоорондын оршон байдалые һулаарулхые хүсэдэггүй, харилсаа рэниие хурсадуулхые оролдодог гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай һайжарха тээшээ боложо байһан һанда һаад түбэг татахые эрмэлзэдэг тиимэ хүсэнүүдэй дурадхаһан таарууүй ушарые хэрэглэжэ ябадал Хитадай Арадай Республикын Правительство, Индиин Республикын Правительство гаргахагүй гэжэ найдажа байһанаа Советскэ хүтэлбэрилэгшэд элирхэйлэн мэдүүлһэн байна. Хоёр правительство хадаа тохёолдоһон таарууүй ушарые Хитадай болон Индиин арадуудай хоорондохи уламжалта хани барисаанда зохилдуулан, али алинайнгаа аша туһада таарамжалан, али алинайнгаа аша туһые харалсан гуримшуулха гэжэ эт... байһанаа советскэ хүтэлбэрилэгшэд элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ОНЬҺОН АРГА ХЭРЭГЛЭНЭ

Улан-Удын судна бүтээлгын заводой уралан нарижуулагшад өөһэд хоорондоо мүрысэн, һара бүридэ уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын шэнэ дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлнэ.

Заводой шудхалгын цехтэ хэдэ хэдэн түхеэрэлгэнүүд шэнэдхэн хубилгагдаба. Эндэхи инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хамтынгаа хүсөөр ашаа үргэхэ кран зохёон бүтээбэ. Тэрэнэйнь ашаар шудхалаада хэрэглэгдэхэ шэрэм оньһон аргаар зөөгдэхэ болоо. Тиихэдэ энэ цехын металл хайлуулдаг пеэшэнэй түхеэрэлгэ шэнэдхэн хубилгагдажа байна. Урдань элдэб жэжэ детальнууд гараар шудхагдадаг байгаа һаа, шэнэ түхеэрэлгэнүүдтэ механизмын хүсөөр хэгдэдэг болохонь.

Үдэр ерэхэ бүри үбэлэй хүйтэн ойртожо байна. Энэ ушарһаа металл шудхалгын цехын бүхы хүдэлмэришэд цехынгээ заһабариие богони болзор соо дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэнэ. Слесарьнууд А. Федоров, Н. Любарский, вагранщик Сизгал, электрогагнуурша Прутов болон бусад хал... бүхэнэй норм... хоёр дахин шах... дүүргэжэ, соци... листическэ мүрыс... нэй түрүүшүүл бо... һоор үнинэй. Нү... Сизгал иимэ эдэб... ехэтэйгээр хүдэл... рилхэ зуураа, в... ранна пеэшэндэ к... хэхэ бункерые ш... нэдхэн хубилг... дурадхал оруул... Заводой техниче... совет тэрэ дура... лыень һайшаан д... жэжэ, үйлэдбэ... дээрэ хэрэглэбэ.

Амжалтаараа ... машаһан тус цех... хүдэлмэришэд үб... лэ бэлэдхэлэй, за... барнин бүхы хү... мэриие түсэбөөр ... раалагдаһан болз... һоо урид—гурба... хи квартал ... дүүргэхэ гэһэн ... нэ уялга аба... эдэбхи ехэтэйг... хүдэлмэрилжэ б... на.

Зураг дээрэ: ... водой түрүү урал... нарижуулагшада... нэгэн И. Н. Мо... чанов өөрынгөө ... хёоһон станок хар... жа байна.

Д. Балданов

РЕДАКЦИИН ПОЧТОҺОО

Хүгжэмэй хэрэгсэлнүүд юундэ үгыб?

Хүдөө нютагуудтахи ураньһайханай самодеятельностиин кружогууд бурят хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдые олоор хэрэглэнэ. Мүн залуушуул, һургуулиин һурагшад өөһэдынгөө түрэлхи хүгжэмдэ һурахые хүсэнэ.

Теэд ямар нэгэ хүгжэмэй хэрэгсэл оложо абахань бэрхэшээлтэй. Юуб гэхэдэ, иимэ хэрэгсэлнүүд бүтээн гаргагданагүй. Улан-Удэ городой ПВЗ-гэй 5-дахи участогта «Культремснаб» гэһэн гаршагтай контора бии юм. Тэндэһээ хэрэгтэй юумэеэ абажа, клубтаа абаашаха хүсэлэнтэй энэ конторо ерэһэн байгааб. Теэд тус контородо хэрэгтэй хэрэгсэлнүүд үгы байба. Харин 2—3 эбдэрхэй хучир байгаа.

— Бурят хүгжэмэй хэрэгсэлнүүд юундэ олоор хэгдэнэгүй гээшэб? —гэжэ тус конторын складые даагшаһаа асуубаб. — Иимэ хэрэгсэлнүүдые хүн үсөөн абана, тиимэһээ олоор хэгдэнэгүй, — гэжэ тэрэ харюусаа.

Манай хүдөө нютагуудай хүгжэмдэ дуратайшуул өөһэдынгөө дархалһан модон хуурта утаһа татаад наададаг байна. Хэрбээ элдэбын түхэлэй хуур болон шанза, лимбэ гэхэ мэтын магазинуудта наймаалагдадаг байгаа һаань, өөһэдынгөө хэһэн модон хуур барижа сценэ дээрэ гарахагүй байгаа.

Үшөө нэгэ иимэ юумэн гайхалтай байна. Магазинуудта хүгжэмэй олон хэрэгсэл наймаалагдана. Жэшээлхэдэ, мандолина 100-гаад түхэригэй, гитара 70-аад түхэригэй, скрипка 200-аадай байха юм. Тиихэдэ манай бурят хуур (т... аяар 560 түхэригэй, альтова б... прапова хуурнууд 460, хучир-гаран түхэригэй байдаг. Ю... бурят хүгжэмэй хэрэгсэлнүүд ехэ сэнтэй болоноб? Скрипка, ... долина хэхэһээ бурят хучир х... тиимэшье түбэгтэй, бэрхэшэ... бэшэ аад, сэнгынь хоёр дахин ... тэй болоно.

Хүдөөгэй клубуудта уран... най самодеятельностиин к... гуудта хэрэглэгдэхэ туһа... пьесэ гэхэ мэтэ эльгээгдэжэ ... даг. Теэд тэдэнэй олониинь ... хэлэн дээрэ юм. Элдэбын жү... нууд мүн лэ ород хэлэн дээрэ ... лэгдэнэ ха юм. Тиимэһээ нэгэ ... тай, багахан зүжэгүүдые бурят ... лэн дээрэ олоор хэблэн гарга... яанаб?

Энээн тухай уншагшадай, ... бэшэгшэдэй эрилтэ газетэдэ ... тэ бэшэ толилогдоо һэн. Тэ... талаар ямар юумэнэй хэгдэжэ ... һаниинь мэдэгдэнэгүй.

Республикын Культурын ... стерствын зүгһөө ямар нэгэ ... ла хэмжээнэй абтаа һаань, ... гэй ажалшад ехээр баярлаха ... лэй. Хэрбээ дээрэ хэлэгдэһэн ... хаpалдаа абажа, хуур, ... шанза гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүд ... олоор хэдэг боложо, хүдөө ... аймагай магазинуудта най... даг болоо һаань, гансашье к... тэдэниие худалдажа абаха ... харин бурят хүгжэмдэ дура... шуул өөһэдтөө абажа, наадаж... раха һэн.

Г. Тугу...

Цакирай хүдөөгэй клубые даа...

Оролдобол амжалта туйлагдаха

Баян голой үнэр баян талада ...hуйhа малаараа республика соогоо ...рхадаг Карл Марксын нэрэмжэ... колхозой (Баргажан) хори гаря ...нган хонид бэлшэжэ ябадаг. Тэ...эние аяма халуун, хахсуу хүй..., хура бороотой гэнгүй—жэлэй ...рбэн сагта эрхимээр харууhал..., үсхэжэ байдаг хэдэн олон ...жалша бэрхэ хүнүүдэй нэгэн, ком...мол басаган Мария Гармаева нү...эйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Багаhаа малда дуратай Мария ...раан жэлэй саана хонишон ...ожо хүдэлөөд, нёдондо ахалаг... хонишоор томилогдоо hэн. Тү...үшын жэлhээ даажа байhан ...алдаа үнэн зүрхэнhөө хандажа, ...йн үрэ дүн туйлажа эхилээ бэ...й. Тэрэнэй даадаг отарын 100 ...нин бүриhөө 102 хурьган энэ ...лдэ абтаад, бүрин бүтэнөөр түл...үлэгдэжэ байнхай. Хонин бүри... 3730 грамм ноохон хайшалаг...н.

Иимэ амжалта хайшан гэжэ ...лагдааб гэхэдэ, нүхэр Гармаева ... отарынхид искусственна аргаар ...жүүлгэ хэлгэдэ, хонидойнгоо ...улга, эдеэлүүлгэдэ анхаралаа ...эр табина. Хонидынь октябриин ...эр үрэжүүлэгдээд, март-апрель ...ануудта хурьгалаа. Тэжээлээр ... бэшэ байhан дээрэhээ, эрхи...эр харууhалhанhаа хурьгадынь ...шэ тамир hайнтайгаар хүхэ но...он дээрэ гараа hэн. Хурьгад, ...лиин эхеэр тус бүридөө 20 кило...амм болоод байхадаа эхэhээн ...лгаагдаhан байна.

Хонид наранай hая гаража байхада зундаа бэлшээридэ гаргагдаад, үдэшын харанхы болотор ябуулагдадаг. Үдэрэй халуунда хургуулагдана. Тиигээд үдэртөө дуран соогоо уhа ууна. Таhархай гэжэ нютагта неделидээ нэгэ дахин хонидоо абаашажа хужар долёолгоно. Иигэжэ хужарлуулдаг байхада хонид эдисэ hайнтай боложо түргөөр хүшэ ородог юм.

Хүгшөөл, Байшаа гэжэ нютагуудтахи бэлшээринүүдтэ хубаарилагдан хонидынь гарана. Hэрюун үдэр урда хада өөдэ адуулагдана.

Хонишон Гармаева хонидойнгоо үүлтэр hайжаруулхын тула оролдоно. Арбаад килограмм ноохо үгэдэг хусануудай үрөөр хонид үрэжүүлэгдэнэ. Саашадаа отарын хонид нарин ноохотой болгогдохо юм. Энэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана.

Байраяа бүгшэм халуун байлгадаггүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, халуудажа байhан хонид хабартаа ноохоо ехээр гээдэг ха юм. Мүн бургааhатай газараар, пар дээгүүр хонид ябуулагдадаггүй.

Хонидые hайнаар үбэлжүүлхын, түлыень хоролтогүйгөөр абахын тула зун, намарhаа оролдожо эхилнэ. Тарган хонид хүйтэндэ ядадаггүй, хурьгадыншье сула өөдэргэн байдаг.

Мүнөө үедэ хонишон Гармаеватай хамта Цыбек Дашиева ажаллана. Тэрэ ажалша бэрхэ, урагшаа hанаатай эхэнэр юм.

Колхозой правлени, партийна комитет хонишодойнгоо hуудал байдалай эрилтэнүүдые хангахын, ажалыень материальна талаар урмашуулхын тула оролдолго гаргана. Нэмэлтэ түлбэриин тусхай гурим зохёогдонхой.

— Баян бардам hуудалтай болообди. Энэ жэлдэ ажалта үдэртөө 7 түхэриг мүнгэ, таряа абаабди. Hара бүри мүнгэн аванс үгтэжэ байна. КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан арад зонойнгоо шэн баатарлигаар ажаллажа байхада, бидэ хонишод эдэбхи үүсхэл гаргажа ажаллаха, энэ ехэ зорилго шиидхэлгэдэ хубитаяа оруулалсаха ёhотойбди. Ерэхэ жэлдэ 100 хонин бүриhөө зуу гаран хурьга абахаар, 4 килограмм ноохо хайшалхаар шиидэнхэйб,—гэжэ Мария Гармаева мэдүүлнэ.

А. Даниловай фото, текст.

Мэргэжэл ехэтэй гагнуурша

Заводой хашаа соо түрүүшын халаанай хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Нэгэ жэгдэхэнээр хүдэлжэ байhан транспортер дээгүүр модод hолжорон ошожо, хюрөөдэлгын цехтэ ороно. Алишье тээhээ электрохюрөөгэй hииганаха абяан соностоно...

Тээ саанахана, элдэб түхеэрэлгэнүүдэй хажууда нэгэ хүн сүлөө тухагүй хүдэлмэрилэн, улаа бутарса электрогагнуури хэжэ байба. Тэрэнэй хүдэлмэрилжэ байхыень харахадаа, шадабари мэргэжэлээрнь урмашахаар даа. Хабшууртаа бүхэлhэн түмэрынь электрын галда хайлажа, сэб сэхэхэнээр зурыhан зүйдэлые нэгэ болгон гагнана.

Энэ гартаа дүйтэй, солбон шамбайгаар хүдэлмэрилдэгэмнай Улан-Удын модоной заводой электрогагнуурша Александр Федорович Земков болоно. Нүхэр Земков эндэ тиимэшье үнинэй хүдэлмэрилөөгүй hаа, заводойнгоо үйлэдбэриин технологиие hайнаар мэдэхэ болонхой. Тиимэhээ бүхы түхеэрэлгэнүүдэй тодхолго, заhабари нүхэр Земковой хабаадалгагүйгөөр үнгэрдэггүй. Үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ Александр Федорович эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

— Долоон жэлэй түсэбэй бэелүүлэгдэжэ эхилээд байhан үедэ хүдэлмэрилхэ гээшэ ёhотой зол болоно. Энэ түүхэтэ хэрэгэй мүрысөөндэ хабаадалсан, халаан бүхэнэйнгөө нормые 200 процент хүрэтэр дүүргэнэб,— гэжэ нүхэр Земков хөөрэнэ.

С. Балдуев.

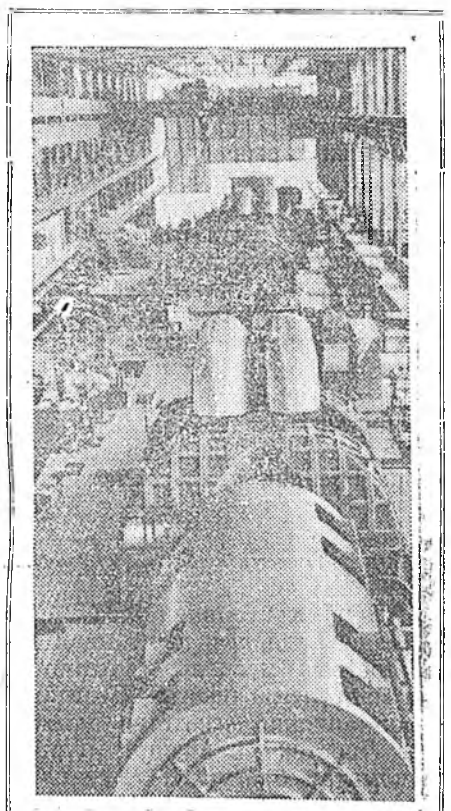

Украинын ССР. Донбасста түлишөөр хүдэлдэг томо электростанци—Старо-Бешевскэ ГРЭС баригдажа байнхай. Эндэ 100 мянган киловатт хүсэтэй турбина ток үгэжэ эхилээ. КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй хүндэлэлдэ зорюулагдан турбогенераторынь болзорhоо урид хабсарагдаhан байгаа. **Зураг дээрэ:** ГРЭС-эй турбинна зал соо.

ТАСС-эй фотохронико.

Тэжээл ехээр бэлэдхэбэ

Адуу мал олонтой «Красный Октябрь» колхоз (Тори) байгша ондо ...ээд ехэ тэжээл бэлэдхэжэ абах зорилго табиhан юм. Энэ зо...гоёо дүүргэхын тула колхозой ...үүд эршэмтэйгээр ажаллаа. ...игэжэ тэндэхид hаяхан үбhэ сабалгаяа дүүргээ. 1200 гектарай но... сабшаха түсэбтэй аад, 1686 ...ктар сабшажа, ехэнхиень хуряажа абанхай. Тиихэдэ нилээд ехэ ...эмэтэ силос дарагданхай. Жэ...элхэдэ, нүхэр Шелкуновой хүтэлбэрилдэг 2-дохи комплексно бригада hаамхай үнеэн бүридөө 15 тонно силос дараба.

Агроном мэргэжэлтэй Петр Очировай хүтэлбэрилдэг 1-дэхи комплексно бригадын нүхэр Балдановай агрегат кукурузын баян ургаса хуряажа абаба. Комсомолец Балдановай тарилга хэhэн зарим участогуудhаа 300—400 центнер эшэ набша хуряагдажа, силостэ дарагдаба.

Энэ колхозойхид ерэхэ үбэлые элбэг тэжээлтэйгээр угтахань.

В. Данилов.
аймагай газетын редактор.

Искусствын, уран зохёолой декадада бэлэдхэл

Уралан бүтээдэг, гоёон шэмэглэдэг искусствын хүгжэлтэ

Уралан бүтээдэг, гоёон шэмэглэдэг искусство эртэ урда сагhаа хойшо хүгжэн ерээ. Арадай дундаhаа урган гараhан уран шадабаритан энэ искусствые хэдэ мянган жэлэй туршада хүгжөөжэ, нарижуулан hайжаруулжа ерэhэн байна. Урдань шажан мүргэлэй, зонхилогшо ангинуудай ашаг туhада искусствын хэрэглэгдэдэг байгаашье hаань, тэрээн соохоо арад зон өөртөө эгээ ойрыень, ойлгосотойень, ёhотой гоё hайханиень жаргалта байдал тухай хүсэл эрмэлзэлгэдээ хүсэд таарадагыень шэлэн абажа, олон арбаад, зуугаад жэлые дабуулан асараа.

Арад зоной тиигэжэ асарhан эрхим зүйлнүүд соохоо нилээд олон юумэн Улан-Удэдэхи уран hайханай музейдэ суглуулагданхай.

Энэ музейн залнууд соо выставкэнүүд ходо нээгдэжэ, уралан бүтээдэг, гоёон шэмэглэдэг искусствода хабаатай шухаг зүйлнүүд харуулагдадаг юм. Гансахан энэ жэлдэ, КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ, Россин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дураараа ниилэhээр 300 жэлэй hайндэртэ зорюулагдажа тиимэ выставкэнүүд нээгдээд, манай арадай соёл гэгээрэлэй, уран шадабариин ургалта, хүгжэлтые харуулhан байна. Выставкэдэ 170 авторай 600 гаран зүйл табигдажа, тэдэниие олон мянган хүн хараhан байха. Выставкэнүүдтэ ороошод мүнгэшэ, алташа суута дархашуул Д. С. Бадмаев, Д. Д. Логинова, Ц. Н. Нимаев, Ц. Д. Намжилон болон бусад мастернуудай хэhэн гайхамшаг зүйлнүүдтэй танилсаhан байна.

Алта, мүнгэн дээгүүр hиилэлгэ бурят зоной дунда илангаяа ехээр дэлгэрэнхэй. Hүүлэй жэлнүүдэй туршада хүдөө нютагуудhаа суглуулhан үнэтэ шухаг зүйлнүүд энээниие элеэр гэршэлнэ. XX зуун жэлэй үеэр хэгдэhэн зүйлнүүдые харахада, манай уран hайханай бэлиг шадабариин гүнзэгы эшэ үндэhэтэй байhаниинь элиржэ үгэнэ. Уран шадабаританай бүтээhэн юумэнүүд ажал хэрэгтэй, бодото байдалые шэнжэлгэтэй нягта холбоотой байдаг. Жэшээнь, эбэр номо хэхын тулада модоной, эбэрэй шанар hайн мэдэхэ хэрэгтэй бшуу. Урдань уран шадабаритан ехэнхидээ гэр тойроной юумэнүүдые: эмээл, хударга хүмэлдэргэ, хэтэ хутага гэхэ мэтын хэрэгсэлнүүдые хэдэг байгаа. Гуу, үhэнэй даруулга, шэмхүүргэ гэхэ мэтые хэхэдээ мүнгэшэ, алташа дархашуул тэдээн дээрээ элдэб сэсэгэй, ургамалнуудай, малай, шубуунай, хүнэй дүрсэ hиилэн угалзатуулжа гоёодог, тэдээндээ али нэгэн удха оруулдаг байгаа. Эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй гоёлто зүүдхэлнүүд—үhэнэй даруулга, дэнзэ, шэмхүүргэ, надхуурга; хэтэ хутага; hиихэ, бэhэлиг гэхэ мэтын зүйлнүүд олоор суглуулагданхай.

Бурядай урашуул шүрэ, хуба, номи, адуунай хилгааhа, элдэб арhа хэрэглэн, уран гоё юумэнүүдые хэдэг байгаа, мүнөөшье тиигэнэ. Хэhэн юумэеэ гоёохо тэдэнэр хэбтэ сохихо, hиилэхэ, алта, мүнгэ гүйлгэхэ, hуулган hиилэхэ гэхэ мэтын арга тон шадамараар хэрэглэдэг байна. Орнамент (угалза хээ) гээшэ уран hайханай «хэлэниинь» болоно. Урашуул энэ «хэлые» шадамараар хэрэглэн, өөhэдынгөө hанал бодол, хүсэл эрмэлзэлгые харуулдаг. Урдань, ёhотой уран зуралгын, графикын, скульптурын үгы байхада, арад зон уран шадабаряа угалзаар дамжуулан харуулдаг байгаа.

Уран шадабари гээшэ олонхи ушарта уг дамжан—эсэгэhээ хүбүүндэ, хүбүүнhээ ашада дамжан ошодог, тиигэжэ ябахадаа улам бүри нарижан hайжардаг байба. Манай совет сагай үедэ арадай уралалгын искусство түргэнөөр, амжалтатайгаар хүгжэжэ, шэнэ шатада гараа. Манай саг үедэ уран шадабаританай ухаан бодолой гүнзэгырхэтэй хамта, тэдээнэй уран hайханай дэлисэ үргэдэлсэдэг байна. Орнаментда мүнөө сагай hүлдэ тэмдэгүүд—мандажа байhан наран, эб найрамдалай гулабхаа, табан хушуута одон, Ленинэй дүрэ гэхэ мэтэнүүд оруулагдана. Эдээниие харуулхадаа шэнэ сагай дабхисые, зохёон байгуулхы ажалай hалбаралтые тэмдэглэнэ бшуу.

Закаменай аймагай Санага нютагай Дымбрыл Садаевич Бадмаев, Долгор Доржиевна Логинова гэгшэд мүнөө уралан бүтээдэг, гоёон шэмэглэдэг мэдээжэ мастернууд болонхой. Нүхэр Логинова уг дамжаhан мүнгэшэ, алташа дарханай басаган юм. Тиигээд ехэнхидээ мүнгөөр тон нариихан утаhа хээд, тэрэнээ мушхажа, томожо, hанагдаагүй hайхан угалза хээнүүдые сэсэгтүүлэн гаргадаг. Нүхэр Логинова тиимэ аргаараа жэжэхэн хонхотой хэмгүй нариихан мүнгэн ооhортой, үнгэ бүриин жэжэхэн шулуугаар шэмэглэhэн тон hонирхолтой hиихэнүүдые дархалдаг.

Дымбрыл Садаевич Бадмаев уран шадабариингаа охин дунда ябаhан бэрхэ дархан юм. Энэ нүхэрэй урдань хэhэн гуунууд, элдэб hонин угалза хээ гаргажа, шүрэ номи hуулгажа байжа айхабтар шадамар бэрхээр хэhэн үhэнэй даруулга, улаан модоор хэhэн хайрсагханууд, мүнгэ hиилэжэ гоёон бүтээhэн хоёр тулуур, хуйтай хутаха болон бусад олон юумэ выставкэнүүдтэ табигдана.

Содном Бадеевич Бадеевэй хэhэн зүйлнүүд олондо мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй модоор хэhэн юумэнүүд бүри 1940 ондо Москвада болоошо бурядай литература, искусствын декадын үеэр нээгдэhэн выставкэдэ табигдаа hэн. Тэрэнэй модоор хэhэн «Колхозой хүлэг» зүүн зүгэй арадуудай культурые харуулhан московско музейдэ байдаг юм. Хойто зүгэй оро унанхай хүниие модоор хэхэдээ, янгинама хүйтэндэ ябаhан оро хүн хоёрой янза түхэлые угаа шадамараар гаргаа. Энэ мастернай мүнөөнэй байдал, адууhа мал, малшадай баатарлиг ажал харуулдаг байна.

Хуушанай мастернуудай хойноhоо залуу урашуул олоороо ургана. Тэдэнэй тоодо Иван Афанасьев, Владимир Инкижинов, Пурбо Намсараев, Радна Нохоров, Батомунко Дансарунов, Дашинима Аюров, Галдан Ленхобоев болон бусад ороно. Залуу урашуул мүнөөнэй байдалые, шэнэ юумые харуулха гэжэ оролдоно.

Эб найрамдалай асуудал тэдэнэй зохёолдо ехэ hуури эзэлнэ. Энэ талаарнь абажа үзэбэл, Радна Нохоровой дархалhан эб найрамдалай кубок ехэ hонирхолтой. Тэрэ кубок дээрэ табан хушуута одон, табан хушуун мал, даляа лэлгээhэн гулабхаа hиилээтэй. Энэнь эб найрамдал тухай, Эхэ орон тухайдаа авторай шэбшэдэг hанал бодолые харуулна бшуу.

«Механлит» заводой хэбшэ дархан Галдан Ленхобоевич Ленхобоевой айхабтар шадамар бэрхээр дархалhан түхэреэн модон стол, табан үндэhэн аяга, домбо угаа hонирхолтой юм. Тэрэ стол дээрэ «түмэн жаргал», «үлзы жаргал» гэхэ мэтэ бурят угалза хээ ондоо модоор хэгдэжэ, хоноогдонхой.

Бурят мастернууд модоной үндэhэнүүдые, модондо, тэрээнэй үндэhэндэ ургаhан улхангуудые хэрэглэн, элдэб hонин юумэнүүдые, амhартануудые хэдэг байна.

Али нэгэн юумые гоёоходоо элдэб зүйлнүүдые тэрээндээ хоноон hуулгахыень инкрустаци гэдэг юм. Энэ талаар ехэ шадабаритай байhанаа Иван Афанасьев, Николай Горбунов гэгшэд харуулаа. Эдэнэрэй хэhэн столхонууд угаа зохидхон. Элдэб түрэлэй модонуудые хоноон hуулгажа хэhэн, «Байгал Ангара басагаяа угтажа байна» гэhэн зурагтай хайрсаг Иван Афанасьев дархалаа. Энэнь техническэ талаараа тон нарин нягтаар хэгдээд, харагшадые урмашуулдаг.

Холын Баунтын аймагай эвенк мастернуудай орын арhаар хэhэн элдэб зүйлнүүд выставкэнүүдтэ ходо табигдажа байдаг.

Дээрэ хэлэгдээшэhээ харахада, уралан бүтээдэг, гоёон шэмэглэдэг искусствын арадай дунда үргэнөөр, гүнзэгыгөөр дэлгэржэ байhаниинь, бүгэдэ арадай хэрэг боложо байhаниинь элитэ. Искусствые үргэн олон зоной дунда дэлгэрүүлхэ гэhэн В. И. Ленинэй хүсэл бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байнхай.

А. Суханова,
уран hайханай музейн хүдэлмэрилэгшэ.

Загаhаша басаган

ОЧЕРК

Маша багаhаа хойшо hүбэлгэн ...аатай, түбhэн юумые мэдэжэ ...ха дуратай hэн туладаа: «бэрхэ ...саган болохо даа» гүүлдэг бай... юм. hургуулида ябажа, үзэг ...иха болоhонhоо хойшо ном ...оор уншадаг hэн. Илангаяа литература, түүхэдэ дуратай байгаа.

Арбадахи класста ороhон сагhаа ...шо: «Хэн болохо, ямар ажалда ...охо биб?» гэhэн бодол Машын ...ан бодолhоонь гарахаяа болёо ...эй. Литературын багшань Ма...ын hанал бодолые тааhан юумэ...: «Хэн болохо биб?» гэhэн те...эр сочинени бэшүүлhэн юм. ...эн тухай урданай hаналаа та...агүй ябаhан зарим хүбүүд, баса... түрүүшын үедэ тээлмэрдэн, ...агардан, шэг шарайгаа хубилга...архёод hуухые багшань ажаглаж байгаа.

Тиихэдэ Мария Чупрова энээн ...ай нилээдгүй бодожо, наhатай ...олоhон багшанартайгаа зүбшэн ...есэдэг байhан хадаа заашье ...атангүй, hанажа ябаhан юумэеэ ...шэжэ ороо hэн.

«Хүн бүхэн ажабайдалда өөрын... hуури байра оложо, дуратай ...кал хүдэлмэреэ хэхэ ёhотой. Зү...эр гансал өөрынгөө хара ами ...раад, ехэ мүнгэ абадаг болоод, ...улаахан уурхай» түхеэрхые орол...хо бэшэ, харин бүхы арадтаяа ...игта Эхэ ороноо бүри баян, бүри ...сэтэй болгохые оролдохо ёhотой. ...игээл hаа түрэл Совет засагайн..., Коммунистическэ партиингаа ...эhэй хойноhоо оролдожо, hургаа... хүн болгожо, ажабайдалай үр... харгыда гаргаhанайнь ашые ...рюулжа шадахабди. Би өөрөө ...бадахи класс дүүргэhэнэй hүү...эр «Арюухан далай, алдарта Бай...лай» загаhашан болохо хүсэл...биб...» гэжэ бэшээ бэлэй.

Мария Чупрова сочинениингээ түлөө «таба» гэhэн сэгнэлтэ абаа hэн. Литературын багша улайшаhан басаганай гарынь барижа:

— Амаршалнаб, шинии шиндэбэриеш дэмжэнэб! — гэжэ үнэн зүрхэнhөө хэлээ hэн.—Тиибэшье саашадаа hурахаяа бү мартаарай.

Арбадахи класс дүүргэhээр лэ Мария басаган Байгал ошохоор түхеэржэ оробо. Дэмы юумэ хэжэ байнаш, институдта орожо hураха ёhотойш гэжэ түрэлхидынь аргадажа ядаа бэлэй.

— Хэзээшье hурахада болохо, хожомдохогүйб, харин мэнэ гэhээр мэргэжэл олохомни шухала. Загаhашад тухай олон ном уншааб, эдэнэй хөөрэхые шагнааб. Түрүүшээр бэрхэшээл үзэнэ бэзэб, тиибэшье дуратай ажалаа яашье хаяхагүйб,—гэжэ эридээр хэлэхэдэнь, түрэлхидынь: «дураа мэдэ» гэhэн байгаа.

Мария Чупровае загаhанай комбинадта юрын загаhашаар абаhан юм. Кадрын таhагай саарhатай Машын загашадай бригада ошоходонь, залуу хүбүүд, басагад гүльмэеэ моторто онгосодоо гуримтайгаар ашаалжа байгаа hэн. Машын дүтэлжэ ерэхэдэнь, загаhашад:

Арюухан далай—алдарта Байгал...—гэhэн дууе уянгатай гоёор дуулалдажа байба ха. Тиихэhээ хойшо Мария энэ дуунда дуралаад өөрөө хүнүүдээр адли хангюурдадаг болоо hэн. Гэбэшье залуу загаhашан гэнтэ далайн, далайда тамарагшадай хани болошоо бэшэ юм.

— Нүхэдүүд, нүхэр Аюшеевые хаанаhаа олохо биб?—гэжэ hүлдэгүйхэнөөр дуугарhанаа Мария өөрөө ажаглаа hэн.

— Биб, ямар хэрэгтэйбта, залуу басаган?—гээд, энгэрынь оёhон самсатай, хүрин хара шарайтай залуу бурят хүбүүн, дуу дуулажа байhанаа болёод, онгосо дээрэhээ hүрэжэ бууба.

— Би танай бригадада эльгээгдээб,—гээд, Мария саарhаяа hарбайба.

— Нүхэдүүд, бүлэмнай нэмэжэ байнал,—гэжэ Аюшеев хүхюунээр хашхараад, гэнтэ томоотой хүнэй шарай харуулан,—Та, залуу басаган, юрэдөө гүльмэ гээшэ юун юм, хайшан гэжэ загаhа баридаг юм гэжэ мэдэхэ гүт?—гэжэ асууба.

— Мүнөө түрүүшынхиеэ хаража байнаб. Загаhа барихые кинодол хараа хүм,—гэжэ Мария харюусаба.

Хүбүүд, басагад ташаганаса энеэлдэшэбэ.

— Басаган, Та городhоо ерээ бэшэ гүт?—гэhэн шогтойхон асуудал дуулдаба.

— Зүб, городhоо ерээб, hаял арбадахиие дүүргээб!

Байгалай hалхинда үлеэлгэжэ хүри улаан хасартай болошоhон, ехэ хүхэтэй задарюун бэетэй нэгэ басаган хэнhээшье шангаар энеэжэ:

— Манай Байгал сагаахан гартай басагадта дурагүй юм, уhаниинь хүйтэн, долгиниинь ууртай байха!—гэжэ хадхуугаар дуугарба.

Мария наадалуулhандаа гомдожо, бархиран алдаба.

— Би загаhашан, танай хани болохо хүсэлтэйб,—гэжэ Мария уйлаганан дуугарба.—Теэд таанарта хэрэггүй hаа...

—Юундэ хэрэггүй болохо hэмши даа,—гэhэн абяан тээшэ Мариин харахада, хажуудань бригадир Аюшеев ерээд, бригадынгаа гэшүүд тээшэ хурсаар харан байба. Ахалагшынгаа аймшагтай харасаhаа бултадаа дальтаран, уруугаа харашабад.

— Ши, бригадир, юундэ танилсуулнагүйбши?—гэжэ нэгэн асууба.

— Та хэн гэжэ нэрэтэйбта?

— Мария,—гэжэ харюусаад, нэгэ бага бодод гээд,—Чупрова, —гэбэ.

— Танилсаел даа, гүльмэшэнэй бригадын бригадир Андрей Аюшеев гээшэб. Эдэнэр минии нүхэд,—гээд, тэрэ бригадынгаа залуушуул тээшэ хараба.

Мария тэдэниие нэгэ нэгээр харахадаа, уб улаахан хасартай нэгэ басаганай ехэ дулааханаар өөрыень хаража байхые ажаглаба.

— Маша, минии хажууда ерэ.—гэжэ тэрэ басаганиинь уриханаар дуугарба.

Мария тэрэ басаганай хажууда ошоод урдаhаань сэхэ хараба. Нүгөөдэнь уяханшье hаа, шанга шандааhатай гараараа тохоногhоонь бараад, Мариин гарые адхаба.

— Би Дуся гэжэ нэрэтэйб, тээ тэрэ хара нюдэтэй, ходо мазут болошоод ябадаг хүбүүн—манай моторист Володя Цыренов, тээ тэрэ суута шунгагша—Коля Меньшиков, энэ hуугааша, ходо гуниглажа ябадаг Клава Беспамятных, энээхэн байгшань омоли шарахадаа бэрхэ манай повар Аюша гээшэ,—гэжэ байгаад, Дуся хамаг бригадынгаа гэшүүдые бултыень заажа үгэбэ.

— Ёhотой интернационал юм байна,—гэжэ нэгэ бага хүхюу болоhон Маша энеэбэ.

— Зүб даа, тиибэшье загаhанай комбинадай түрүү бригада гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй, — гэжэ Андрей Аюшеев дуугарба.

Иигэжэ хамта хүдэлхэ нүхэдүүдөөрөө танилсаад байхадаа, Машын зүрхэн нэгэ бага аалидуугаар сохилдог болобо. Түрүүшээр энхэрэн абаhан Дуся басаганда баяр хүргэнгеэр урдаhаань хаража:

— Дуся, бишни энэ гүльмэ гээшые үнэхөөрөө hаял хаража байнаб, энээн тухай хэлэжэ, ойлгуулжа үгыш,—гэбэ.

— Загаhа барихаа hанаа hаа, уhан соо ородог ёhотой юм гэhэн арадай аман үгэ бии юм. Эндэшни хүнэй hуража ядаха юумэн байхагүй, гансал үнэн зүрхэнhөө ажаллаха, оролдохо шухала,—гэжэ Дуся хэлэбэ. Тиигээд гүльмын доодо талын ооhорые гартань барюулаад, нигээд hуби гэжэ заан үгэбэ.

— Аба абаhаар ажалай hудаhа баридаггүй юм, дадахадаа hурангүй яаха hэмши, гансал оролдохо хэрэгтэй,—гэжэ Дуся томоотойгоор хэлээд, энеэбэ.

Андрей Аюшеевай гүльмэшэ бригадын мотодорой Байгалай долги зүhэжэ шуумайн ябахадань, «дадахадаа hурангүй яаха hэмши» гэhэн үгыень Маша hанаандаа оруулба.

Байгалай уhан талмай дээрэ гараад ябахадаа, мүнөө доромнай хэды шэнээн гүнзэгы гээшэб гэжэ hанахадаа досоонь заригад гэбэ. Түрүүшээр самолёдто hууhан хүнэй газарhаа дээшээ гараха бүреэ айдагтал адли, Маша эрьеhээ саашаа ошохо бүреэ айдаhаниинь хүрэбэ. Хажуугаар хашартай долгинууд онгосынь альгадаад hаланагүй. Бишыхан суднань зомгооhон шэнгеэр, хүнгэхэнөөр дольгиндо үлгыдэгдэнэ. Залуу басаганай тархинь эрьежэ, бөөлжэhэниинь хүрэжэ эхилбэ. Иимэ ахир тулюураа хүндэ харуулхагүйе оролдон, далайн нюрууе харахаяа болёод уруугаа харашоод hууба.

Нэгэ ойлгон гэхэдэнь, нэгэ хүн хайрлангяар гэтэжэ байхадал гэбэ. Обёорон харахадаа Андрей

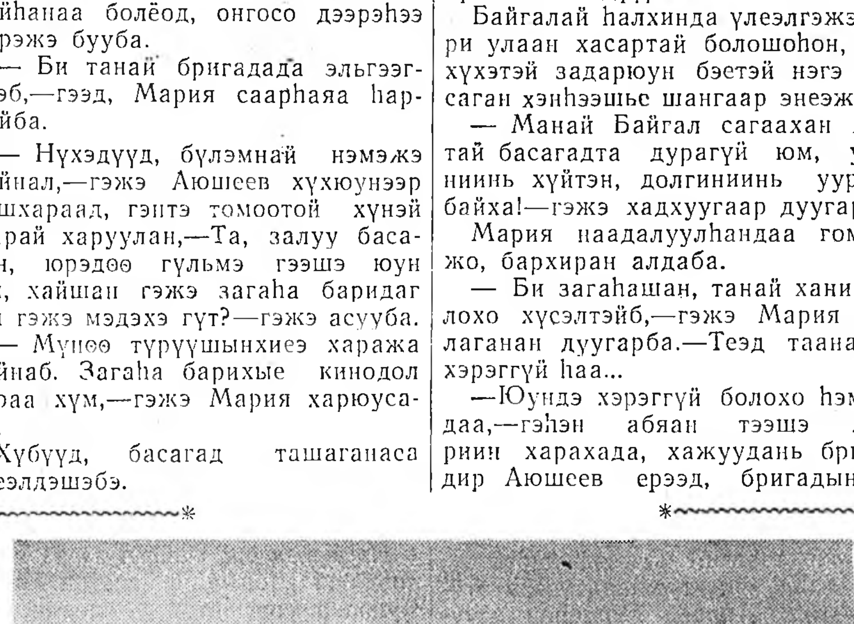

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанскын загаhанай заводой удаан саг соо табигдадаг гүбшүүршадай бригада баригдаhан загаhаа абаха үедэ байна.

А. Егоровой фото.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Байрын гэрнүүд Улан-Удэ городто жэл бүри олоор бодхоогдоно. **Зураг дээрэ:** ПВЗ-гэй Гастеллын нэрэмжэтэ үйлсөөр баригдаһан шэнэ гэрнүүд.

И. Денисовэй фото.

Цэндэ Доржиев түрүүлнэ

«Коммунизм» колхозой (Зэдэ) тариалангай талмайнуудта энэ жэл баян ургаса ургуулагдажа, хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна.

Таряагаа саг соонь гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряахын тула колхозой механизаторнууд эршэмтэй шангаар хүдэлнэ. Эдэнэрэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгэй гаргагдахада үнинэй комбайнер Цэндэ Батомункуевич Доржиев түрүү һууря дахинаа эзэлбэ. Нүхэр Доржиев «С-6» комбайнаар 6 үдэрэй туршада 90 гектар хадажа, 1170 центнер ороохо сохиһон байна. Энэнь гектарһаа дунда зэргээр 13 центнер гараһан болоо. Механизаторнуудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ комбайнер Доржо Лубсанов мүн лэ муу бэшээр ажаллана. Энэ комбайнер 6 үдэрэй туршада 68 гектар ороохо комбайнаар сэхэ хадажа, 1118 центнер ороохо сохёо.

Дүй дүршэлтэй комбайнер Нацак Санжиевич Бадмаев бусад механизаторнуудтал адли бүтээсэтэйгээр ажаллахые оролдоно. **Т. Санжиев.**

Ажалшадай нөөсэ улам нэмэнэ

Республикын нөөсэлгын кассанууд мүнгэ хадагалха гурбадахи кварталай түсэбые сентябриин 1-нэй байдалаар нилээд үлүүлэн дүүргэбэ. Жэшээнь, Кударын аймагай нөөсэлгын кассанууд түсэбөө 15,5 дахин, Баргажанай — 860 процентээр, Баунтын — 700 гаран процентээр дүүргэһэн байна. Мүнгэ хадагалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн кассанууд республика доторнай нилээд, олон юм. Гэхэ зуура, колхозой гэшүүд үлүү гараһан мүнгэеэ һүүлэй жэлнүүдтэ нөөсэлгын кассануудта ехээр хадагалуулдаг болоо. Энэ жэлэй найма һарын туршада нөөсэлгын кассануудта мүнгэ хадагалуулһан колхознигуудай тоо 4 мянга гаран хүнөөр олошорһон байна. Тэдэнэр хамта дээрээ 7 миллион гаран түхэригэй мүнгэ хадагалуулаа. Колхознигууд, хүдэлмэришэд болон алба хаагшад нөөсэлгын кассануудта удаан болзороор мүнгэ хадагалуулна.

Манай республикын ажалшад доторой 3 процентын шүүбэритэ урьһаламжа ехээр захидаг боложо байна. Энэ жэлэй эхинһээ иимэ облигаци 5 миллион гаран түхэригтэ худалдагдаа. Июль, август һарада миллион гаран түхэригтэ худалдагдаба.

Нөөсэлгын кассанууд 3 процентын облигациин шүүбэритэ тиражуудаар ехэ мүнгэ түлэһэн байна. Энэ жэлэй эхинһээ 900 мянга гаран түхэригэй шүүбэри түлэгдөө.

Москва городто сентябриин 30-да 3 процентын облигациин хоёр тираж наадагдахань.

М. Халбаев.

Хэдэн шэнэ шэнэ барилганууд

Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые үргэдхэхэ, тэдэнэй ажал хүдэлмэриинь һайжаруулха талаар Баунтын аймагта горьтойхон анхарал табигдана. Аймагай түб тосхондо энэ жэлдэ хэдэн шэнэ шэнэ барилганууд ашаглалгада үгтөө. Жэшээлхэдэ, хилээмэ бариха оньһожоруулагдаһан пекарни, номой магазин баригданхай. Номой шэнэ магазинда хүн өөрынгөө дураар номуудые шэлэжэ абаад, кассада ошожо мүнгэеэ түлэдэг гуримтай. Тэндэнь политическэ, уран һайханай, хүдөө ажахын темээр, мүн үхибүүдтэ зорюулагдаһан номууд байдаг. Гадна Центросоюзай зохёоһон тусхай шэнэ проектээр эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха таһагуудтай ехэ магазин баригдаа.

Мүнөө эд бараа хадагалха томо склад баригдажа байна. Энэ барилгада 70 мянган түхэриг һомологдоһон байха. Баһа ан үсхэбэрилхэ фермэ баригдана. Тэрэ фермэдэ 150 халтар үнэгэн, 100 туулай үсхэгдэхөөр хараалагдана. Ерэхэ жэл сагаан үнэгэ, норка асарагдаха юм.

Д. Колмаков.

Хилын саанаһаа

Индонезиин Коммунистическэ партиин VI съезд

ДЖАКАРТА, сентябриин 9. (ТАСС). Индонезиин компартиин VI съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Индонезиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй юрэнхы элидхэлые съезд түрүүшын хоёр үдэрэй турша соо шагнаһан байна. Энэ элидхэлые ЦК-гэй генеральна секретарь Айдит хээ. Дотоодын болон уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалай асуудалнууд тушаа тэрэ элидхэл соогоо дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

Ороной бүхы нютагуудһаа съездэдэ эльгээгдэһэн амаршалгын олон телеграммануудые «Хариан Ракьят» газетэ үдэр бүри толилно. Индонезиин правительствын министрнүүд, вице-министрнүүд, тэрэ тоодо Гадаадын хэрэгүүдэй министр Субандрио, Дотоодын хэрэгүүдэй министр Ирик Гандамана болон бусад съездэдэ амаршалгануудые эльгээһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гэй съездэдэ эльгээһэн амаршалгын бэшэгэй текстые «Хариан Ракьят» газетэ толилоо. Тэрээнь соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Индонезиин Коммунистическэ партиин зургаадахи съездэдэ

Индонезиин Коммунистическэ партиин VI съездын делегадуудта, тэдэнээр дамжуулан Индонезиин бүхы коммунистнуудта Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет аха дүүгэй халуун амаршалга хүргэнэ.

Колониальна дарлалтаһаа ороноо сүлөөлхын түлөө, Индонезиин демократическа ёһоор хүгжэхын түлөө, эб найрамдалай болон арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө Индонезиин компартиин хэдэг шэн зоригто тэмсэлые Индонезиин олониитэ арад зон ехээр һайшаан мэдэрдэг байна.

Оронойнгоо бэеэ даанхай байдалые, эрхэ сүлөөе бэхижүүлхын түлөө, ажалшадай аша туһын түлөө, Индонезиин болон совет арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдээ саашанхи амжалтануудые туйлахыень Индонезиин аха дүү Коммунистическэ партида КПСС-эй Центральна Комитет хүсэнэ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет.

Бусад аха дүү коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай амаршалгын бэшэгүүдые газетэ мүн лэ толилоо.

Лейбористска партиин хүтэлбэрилэгшэд Лондондо бусажа ерэбэ

ЛОНДОН, сентябриин 9. (ТАСС). СССР-эй парламентска группын уряалаар Советскэ Союзда аяншалһан лейбористска партиин хүтэлбэрилэгшэд Хью Гэйтскелл, Энььюрин Бивен мүнөөдэр Лондондо бусажа ерээ.

Софида сэрэгэй парад, демонстраци боло...

СОФИ, сентябриин 9. ТАСС-эй корреспондент Ю. Яркин иигэжэ дамжуулна:

1944 оной сентябриин 9-нэй арадай зэбсэгтэ восстаниин илаһаар 15 жэлэй ойе мүнөөдэр болгар арад баяр баясхалантайгаар тэмдэглэлээ.

Ороной ниислэл — Софи һайндэрэйхеэр, гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн байба.

Сентябрьска событинуудта хабаадалсагшад, промышленностиин, хүдөө ажахын түрүүшүүл, партийна, гүрэнэй, олониитын ажал-ябуулагшад, наукын, соёл культурын, искусствын ажал-ябуулагшад, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшад. Софида байдаг дипломатическа корпусой гэшүүд сентябриин 9-нэй нэрэмжэтэ талмайн трибунанууд дээрэ суглараа.

Болгариин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Тодор Живков, Арадай Суглаанай Президиумэй түрүүлэгшэ Димитр Ганев, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Антон Югов, парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, Албаниин Ажалай партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжа, һайндэртэ ерэһэн советскэ делегациин гэшүүд КПСС-эй Москвагай городской комитедэй нэгэдэхи секретарь В. И. Устинов түрүүтэйгээр, СССР-һээ Болгарида байдаг элшэн сайд Ю. К. Приходов үглөөнэй 9 часта Георгий Димитровэй мавзолейн трибуна дээрэ гараа. Тэдэниие сугларагшад нэрьемэ удаан альга ташалгаар угтаһан байна.

1944 оной сентябриин 9-нэй антифашистска, илалта түгэлдэр, алдарта восстаниин болоһоор 15 жэлэй ойтой дашарамдуулан Арадай армиин сэрэгшэдые, оронойнгоо ниислэлэй ажалшадые, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадые Арадай оборонын министр армиин генерал И. Михайлов БКП-гэй Центральна Комитедэй, арадай правительствын зүгһөө, тэдэнэй даалгабаряар халуунаар амаршалһан байна.

Георгий Раковскиин нэрэмжэтэ сэрэгэй академиин офицернүүдэй, сэрэгэй училищинуудта һурагшадай колоннонууд, ябаган сэрэгшэд, матросууд, хилын харуулай сэрэгүүд, моторизированнэ сэрэгүүд, артиллерийскэ болон танкова частьнууд талмай дээгүүр удаа дараалуулан ябажа гараа. Огторгойгоор реактивна самоледууд ниидээ.

Парадай һүүлээр демонстраци эхилээ. Партизанска хүдэлөөндэ хабаадагшад халуун амаршалганuудаар угтагдан талмай дээгүүр түрүүлэн ябажа гараа. Удаань ажалшадай колоннонууд гараһан байна. Дэлхэйн пролетариадай вождьнор Карл Марксын, Фридрих Энгельсын, В. И. Ленинэй, Болгариин Коммунистическэ партиие байгуулагшад Димитр Благоевой, Георгий Кирковой, Георгий Димитровэй, уласхоорондын хүдэлм... шэнэй, коммунистическэ хүдэлөө... элитэ ехэ ажал-ябуулагша... Болгариин Коммунистическэ ... тиин хүтэлбэрилэгшэдэй портре... дые демонстрантнууд барижа я... Табан жэлэй түсэбые болзорһо... урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ... лөөлэгдэһөөр 15 жэлэйнгээ ойе... химээр угтахын түлөө дэлгэр... мүрысөөндэ Болгариин ажалша... ехэ амжалтануудые туйлаһы... гэршэлһэн тоонуудтай плака... болон транспарантнуудые де... страцида хабаадагшад бар... ябаа.

Болгариин Коммунистическэ ... тиин, Советскэ Союзай Коммуни... ческэ партиин хүндэлэлдэ, болг... советскэ хэтэ мүнхын, бата бэхи... ни барисаанай хүндэлэлдэ, эб ... рамдалай, бүхы арадуудай хоо... дын хани барисаанай хүндэл... зорюулагдаһан юрөөлнүүд тал... дээгүүр зэдэлээ.

Болгариин Коммунистическэ ... тиие тойроод болгар арадай э... тэй нягтаар жагсанги байһ... социалистическэ лагериин ... арадуудтай хамта социализ... болон коммунизмын замаар са... даа шууд дабшахаар, бүхы дэ... дээрэ эб найрамдал бэхижүүл... түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэ... хээр тэрэнэй бэлэн байһые Соф... ажалшадай демонстраци эли то... харуулаа.

Салоникидэ советскэ павильон ехээр һонирхогдоно

АФИНА, сентябриин 9. (ТАСС-эй корреспондент И. Абламов иигэжэ дамжуулна: Салоникидэхи уласхоорондын яармаг ехэ амжалтатайгаар үнгэржэ байна. Хэблэлэй мэдээнүүдэй ёһоор, яармагай нээгдэһэн түрүүшын үдэр тон олон хүн—150 мянга шахуу хүн орожо хараһан байна. Социалистическэ оронуудай, хамагай түрүүндэ Советскэ Союзай хабаадаһан дээрэһээ яармаг амжалтатайгаар үнгэржэ байна гэжэ газетэнүүд бэшэнэ.

Социализмын оронуудай павильонууд соо хүн зон хододоо олоор ороно. Грециин арад социалистическэ оронуудай туйлалтануудые угаа ехээр һонирхоно.

Советскэ павильон соо хүн зон бүришье олоор ородог байна. Грециин правительствын гэшүүдһээ гадна, Афина, Пирея, Салоники городуудай мэрнүүд павильондо орожо, һайшаалайнь дэбтэртэ магтаалай тэмдэглэлнүүдые хэһэн байна. Советскэ павильон дотор табигдаһан экспонадуудые харахын тулада хүдэлмэришэд, таряашад, алба хаагшад, Грециин ламаһар хэдэн зуугаад километрһээ Салоникидэ ерэдэг байна.

«Хүн түрэлтэниие хүгжэлтэ тээшэ, бүгэдэниитын эб найрам... тээшэ жолоодон ябагша та... агуухэ орониие угаа ехээр ... нирхооб» гэжэ Афинаһаа ... һэн инженер-химик А. Ба... дас павильоной һайшаалай ... тэртэ бэшээ. Иимэрхүү магта... үгэнүүд һайшаалайнь дэбт... олоор бэшэгдэнхэй.

Советскэ павильониие магта... тусхай корреспондентнүүдэй... мэдээсэлнүүдые Грециин хэ... үдэр бүри толилно.

Грециин ажал хэрэгэй хүнүүд... ветскэ экспонадуудые бүр... ехээр һонирходог байба.

ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ

ХАНОЙ, сентябриин 9. (ТАСС). ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мүнөөдэр толилогдоһон мэдүүлгын текстые Вьетнамай информационно агентство дамжуулаа. Лаостохи байдалые мүрдэхэ подкомитет байгуулха гэжэ ООН-эй Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэри гаргаһаниинь энэ мэдүүлгэ соо буруушаагдаһан байна.

«Америкын резолюциин проектые ООН-эй Аюулгүйн Соведэй баталан абаһан ушар ООН-эй Уставые, илангаяа агуухэ табан гүрэнэй нэгэн һаналтай байха гол ёһые, тэрэшэлэн Аюулгүйн Соведэй дүримые эбдэһэн ябадал болоно гэжэ ДРВ-гэй правительство тоолоно. Лаос тухай 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые—агуухэ гүрэнүүдэй мэдэрһэн уласхоорондын хэлсээе энэ шиидхэбэри горьтойгоор хазагайруулна» гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Лаос тухай Женевскэ хэлсээнүүдые хүндэлхэ, зүбөөр бэел... хэ, Лаосто ажаглалта, хиналта... хэ уласхоорондын комиссиин а... ябуулгые дары һэргээхэ ... Лаостохи мүнөөнэй шахардуу ... далые гуримшуулха гансахан арга болоно гэжэ ДРВ-гэй пр... тельство дахяад онсолон тэмд... нэ гээд мэдүүлгын түгэсхэлдэ ... лэгдэнэ.

Ирагай журналистнуудай конференциин шиидхэбэринүүд

БАГДАД, сентябриин 9. (ТАСС). Ирагай журналистнуудай союзай түрүүшын конференциин түгэсхэлэй заседани дээрэ баталан абтаһан шиидхэбэринүүдые «Аз-Заман» газетэ мүнөөдэр толилоо. «Хүйтэн дай» зогсоохо, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха тухай эрилтэ хэһэн тусхай тогтоол конференци гаргаһан байна. Энээнтэй дашарамдуулан, Н. С. Хру... Д. Эйзенхауэр хоёрой айлшала... хаа байһые тэдэнэр һайшаажа ... һанаа эрилхэйлээ.

Ирагай журналистнууд ОА... президентдэ бэшэг эльгээжэ, Л... най элитэ ехэ ажал-ябуулагша ... раджалл Хела гэгшые сүлөөлх... һэн эрилтэ хээ.

Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй комиссиие зарлаха тухай

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 8. (ТАСС). Дүрбэн гүрэнэй — СССР-эй, США-гэй, Англиин, Франциин гуйлтаар ООН-эй генеральна секретарь Хаммаршельд буу зэбсэ... ряаха талаар ООН-эй комисс... сентябриин 11-дэ зарлаха гэжэ ... радхаа.

Америкын буу зэбсэг Лаосто асарагдана

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 8. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор гранатанууд болон һомо хэрэгсэл тээһэн хоёр самолёт үсэгэлдэр Вьентьянда ерээ. Лаосой армида «яаралтай һаламжа үзүүлхэ» Америкын ... грамма һаяхан соносхогдоо һэн... рээнэй ёһоор үгтэхэ сэрэгэй м... риалнууд асарагдажа эхилбэ.

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхые хүсэгшэдэй матч-турнир

БЛЕД, сентябриин 8. ТАСС-эй тусхай корреспондент гроссмейстер И. Бондаревский иигэжэ мэдээсэнэ: шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхые хүсэгшэдэй матч-турнирай түрүүшын тур сентябриин 7-до Бледтэ болоо. Смыслов Таль хоёрой наадаһан партида харагшад гол анхаралаа хандуулһан байна. Тэрэ хоёр анха түрүүнэй урдаһаа хаража наадаба. Партинь дүүрээдүй. Смысловынь булюушаг байдалтай гэжэ тоологдоно.

Керес Америкын Холбоото Штадуудай эдир чемпион Фишер хоёрой парти мүн лэ хойшолуулагдаа. Петросян Олафссониие (Исланди) шүүгээ. Бенко Глигорич хоёр тэнсээ.

Мүнөөдэр 2-дохи турань болохо.

БЛЕД, сентябриин 1. (ТА... Шатараар дэлхэйн түрүү һ... эзэлхые хүсэгшэдэй матч-турни... хоёрдохи тур түрүүшын тур ш... ехэ шангаар үнгэрөө. Наадана... час соо үргэлжэлөөд байхада... сахан лэ советскэ гроссмей... Таль Югославиин чемпион Гл... ричые шүүгээ. Смыслов — Ке... Петросян—Фишер, Олафссон-Бе... гэгшэдэй партинууд хойшолуу... даа.

Хойшолуулагдаһан партинууд ... нөөдэр үргэлжэлүүлэгдэхэ. Х... 5 парти хойшолуулагданхай. ... лөөдэр гурбадахи турынь болохо...

ЗАГАҺАША БАСАГАН

(Түгэсхэл)

Аюшеевэй урин харасатай дайралдашаба.

Бригадирынь корма дээрээ руляа баряад амгалан һууба. Тэрэ хүндэ далайн үлгыдэлгэ хамаагүй хэбэртэй.

— Ши, Маша, далайн үбшэндэ нэрбэгдэһэндээ эшэхэ гайхаха юумэ үгы,—гэһэн залуу бригадирай абяае Чупрова дуулаба. Агуу ехэ далайда тамарагшадшье далайн үбшэндэ зобоһон байха, тиигээд хүн һурадаг юм.

Мария Чупровагай сухигар сагаан болошоһон нюур хараад, бригадирынь захиран хэлэбэ.

— Зай нүхэд, дуугаа дуулагты!

Тэрэ дороо залуушуул загаһашадайнгаа дууе дуулалдажа эхилбэд. Мүн Мария Чупровашье бэеэ баалан һайхан хоолойгоороо дуулажа оробо. Тэдэнэй дуунай аялга далай дээгүүр сууряатан ханхинана...

Сэлгеэ хүйтэн һүни байба. Загаһатай гэжэ һанаһан газарта гүльмэеэ табяад, бусад загаһашадһаа түрүүн загаһаяа тушаахын тула, Андрей Аюшеев далай дээрэ хонохо гэжэ шиидэбэ. Дуся Клава хоёр Машые өөһэдтөө унта гэжэ уриба. Байгал намдажа, аали зохид болобошье Мариин шэхэндэ долгиной шууяан дуулдаһан зандаа байба.

— Маша, загаһашадай ажал угаа хүндэ хүшэр юм, тиибэшье би дуратайб,—гэжэ Дуся шэхэндэнь шэбэнэжэ оробо.—Шишье дадахаш, Байгалдамнай дуратай болохош даа. Гансал зүрхэеэ шанга бари. Һула хүн тэсэдэггүй юм... Зарим нэгэ ерүүл зон бии һэн, теэд...

— Теэд яагаа һэм?—гэжэ Маша һонирхобо.

— Мэдээжэ ааб даа, омоли садатараа эдингүйгөөр тэрьелшоо һэн,—гэжэ хэлээд Дуся энеэжэрхибэ.

— Мэдэнэгүйб даа, Дуся, Байгал далайда, энэ хүдэлмэридөө дуратай болохо үгыгөө мэдэнэгүйб, зүгөөр ахир амитан бэшэб. Багадаа эсэгэһээ гээгдэжэ, ажал хүдэлмэри яһала хэжэ, эжыдээ туһалагша һэм. Һургуулидаашье муу һураагүйб,—гэжэ Маруся үнэнөө хөөрэбэ.

—Саашаа һураха һанаатай гүш? —гэжэ Клава һураба.

— Дуратай даа, загаһанай ажахын институтда заочноор һураха дуратайб,—гэжэ Чупрова харюусаба.

— Маша, арбадахи классай экзамен бариха һанаатайб, ши намда туһалха гүш?—гэжэ Дуся һураба.

— Туһалангүй яахабиб, туһалхаб.

Байгал дээрэ хоноһон гурбан басагад тэрэ үдэшэлэн үни удаан хөөрэлдөө һэн. Мүн бригадир Аюшеевшье удаан унтажа ядаба. Загаһашадай хүндэ ажалһаа һүрдүүлхэгүйн тула шэнэ басаганда түрүүшээр ямар ажал үгэхэ юм ааб гэжэ нилээн бодолгото болоһон байгаа.

«Гүльмэ cooһoo загаһа абаха ажалда табиха байна» гэжэ Аюшеев шиидэбэ. «Машын гарынь даншье үнжэгэн байна даа» гэжэ һанахадаа миһэд гэбэ. Машын сэбэр сагаахан шарайнь нюдэндэнь харагдаад һаланагүй. «Яһала сэбэр басаган байна» гэжэ бодохолоороо өөрөө өөрһөө эшэжэ, тэрэ бодолоо холо болгохые оролдобо.

Үүр сайжа эхилхэлээр загаһашад хүдэлмэрилжэ эхилбэд. Толя Цыренов моторoo заводилба. Коля Клава хоёр гүльмэеэ татажа оробо, хари Дуся Маша хоёр онгосынгоо дунда байгаад, омолинуудые онгосо уруугаа хаяжа орообод.

Мүльһэн хүйтэн омолинууд Машын гарынь хүйтөөр хайрана, тиихын хажуугаар гүльмын забһарта хабшуулдаһан загаһад, абтажа үгэхэ юм бэшэ.

— Хара наашаа Маруся,— гэжэ Дуся ойлгуулан хэлэжэ, харуулна. —Зүүн гараараа һүүлһээнь тээ дээхэнүүр бажуугаад, баруун гарааараа хүсэтэйхэнөөр тархииень түлхи, тиихэдэшни өөрөө гарашаха байха даа.

Тиибэшье загаһад Машын дураар гаража үгэхэ юм бэшэ. Хүйтэн загаһанһаа гарайнь шүрбэһэн татажа эхилбэ. «Нэрээл хухараагүй һаам һайн юм һэн, тэсэжэл үзэ» гэжэ Маша бэеэ шангаар барин, шүдөө зуун хүдэлмэрилжэ оробо...

Тэрэ үдэр Аюшеевэй бригада олзо ехэтэй бусаа һэн.

— Зай, Нүхэр Чупрова далай дээрэ хоноһон түрүүшын һүни хэр үнгэрбэ гээшэб? Иигээд хүрөө гү, али баһа нэгэ туршаад үзэхэ гүбди?—гэжэ Андрей Машаһаа асууба.

— Юу хэлээ гээшэбта, нүхэр бригадир. Түрүүшээр бэрхэтэй байгаа юм аабза. Би дурааараа энэ хүдэлмэридэ ороо ха юмбиб. Тэрьедэхэ хүсэл намда үгыл. Хүдэлхэб, загаһа бариха дуратайб, — гэжэ эридээр харюусаба.

Залуу бригадирай нюдэндэ баярай гэрэл сахилжа байхадань, Мария «Энэмни дурлашоогүй юм аабза? Теэд яһала сэбэр, сэдьхэл һайнтай хүбүүн байна» гэжэ дотороо бодобо.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо Мария дурлаһан ажалдаа оролдосотойгоор ябажа, хожомоо магтаалта загаһашан болоо һэн. Наранда шарагдажа, Байгалай сэбэр агаараар амилжа ябахадаа Машын бэеньшье һайжаршоо. Бэень хүдэр, маряатай дүүрэн болоо һэн.

Үдэр һара үнгэржэ, загаһа ехээр барижа, Аюшеевэй бригада загаһанайнгаа комбинат дээрэ түрүү ябаһан зандаа һэн. Нэгэтэ далай дээрэ гүльмэеэ эбхэжэ байха үедөө:

— Нүхэдүүд, коммунистическэ ажалай бригада гэһэн нэрэтэй болохын түлөө оролдохо сагнай ерээ бэшэ гү?—гэнэ Мария Чупрова.

Энэ дурадхалыень бултадаа дэмжээд, бригадынгаа зүблөөн дээрэ хэлсээд, партбюродо болон завкомдо мэдээсэхые Чупровада даалгаһан юм. Тэндэнь Марусиин хэлэһэн дурадхал анхаралтайгаар шагнаад, һаяар хаража үзэхэбди гээ.

Иигэжэ Маруся эндэ Байгал дээрэ хододоо байха гэжэ шиидэһэн юм. Түрэл городоо, эжэл хани басагадаа, эжыгээ мартаагүй. Эжыгээ асарха, зүгөөр өөрынгөө дуратай ажалай мэргэжэл олооб гэжэ Маруся лаб мэдэһэн байгаа.

Нэгэ жэл соо Байгал дээрэ хүдэлөөд байхадаа залуу басаган Мария Чупрова урагшатай, оролдосотой ажалайнгаа ашаар Усть-Баргажанай загаһанай комбинадай түрүү загаһашан болонхой.

Бүхы бригадань коммунистическэ ажалай бригада гэһэн нэрэ зэргэ абанхай.

Мүнөө Маруся загаһанай институтда заочноор һуража байна. Дүрбэн жэл болоод инженерэй диплом абахаб гэжэ лаб этигэдэг.

Манай Эхэ орондо ажал һургуули хоёрые тааруулан шудалжа ябаһан хойноо хэншье, ямаршье эрдэмтэй, ямаршье магтаалтай болонгүй яаха һэм.

Г. Шелковников,
Д. Дугаров.

Редакторай орл...
С. БАЛЬЖИНИМ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32 зам редактора — 32-74, отв секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни — 34-05, сельского хозяйства и советского строительства — 47-59 промышленности и транспорта, пропаганды, информации — 35-14, культуры — 24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н01140. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5055.